

”Teet musta sairaan”

Prosessikuvaus musiikin suunnittelu- ja ohjaustyöstä
lyhytelokuvassa *Bändi nimeltä Rasvaton Maito (2019)*

Aaron Taalikka

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2019

Media-alan koulutus
Äänisuunnittelu ja leikkaus

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Media-alan koulutus
Äänisuunnittelu ja leikkaus

TAALIKKA, AARON

”Teet musta sairaan”

Prosessikuvaus musiikin suunnittelu- ja ohjaustyöstä lyhytelokuvassa *Bändi nimeltä Rasvaton Maito* (2019)

Opinnäytetyö 49 sivua, joista liitteitä 2 sivua
Marraskuu 2019

Opinnäytetyössä tarkastellaan, kuinka valmistaa uskottavaa musiikkia punk-nuorisoelokuvaan. Sävellystyössä otetaan huomioon punkin lajityypilliset piirteet sekä lyhytelokuvan sijoittuminen yläkouluun 1990-luvulla. Eräs projektin haasteista on tehdä näkyväksi tarinan henkilöhahmojen soittotaito sekä kehitys elokuvan aikana. Säveltäjää haastaa myös, kuinka elokuvassa vaihdellaan source- ja score-musiikin välillä.

Opinnäytetyössä esitellään aluksi lyhyesti elokuvamusiikin historiaa ja keskeisiä käsitteitä. Lyhytelokuvaprojektin *Bändi nimeltä Rasvaton Maito* tuotantovaiheet raportoidaan musiikin ohjaamisen ja sävellyksen näkökulmasta. Esituotantotajaksolla painotetaan suunnittelua sekä musiikillisia kokeiluja. Kuvausten aikana huomio kohdennetaan nuorten näyttelijöiden ohjaukseen soittokohtauksissa. Varsinkin sävellysprosessi toteutetaan jälkituotannossa.

Asiasanat: elokuvamusiikki, säveltäminen, punk-musiikki, nuorisoelokuva, lyhytelokuva

ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tampere University of Applied Sciences
Degree Programme in Culture and Arts: Film and Television
Option of Sound Design and Editing

TAALIKKA, AARON

“You Make Me Sick”

Process Description of Composing and Directing Music for the Short Film *A Band Called Milk* (2019)

Bachelor's thesis 49 pages, appendices 2 pages
November 2019

The thesis examines the topic of creating convincing music to a coming-of-age punk film. The genre-specific traits of punk music are taken into account in the composing process, along with the movie being set in a junior high school in the 1990s. One of the challenging aspects of the project is showcasing the musicianship and progress of the characters in the movie. The composer is also challenged due to the movie's nature of varying between source and score music.

The thesis begins with a brief introduction to the history and key concepts of film music. The production stages of the short film project *A Band Called Milk* are reported from the point of view of composing and supervising music. The pre-production period emphasizes planning and musical experimentation. During the filming, attention is focused on guiding young actors in scenes where they play music. The actual composing process is carried out in post-production.

Key words: film score, composing, punk-music, coming-of-age film, short film

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TAUSTA.....	7
2.1	Elokuvamusiikin historiaa ja käsitteitä lyhyesti	7
2.1.1	Score- ja source-musiikki	9
2.1.2	Leitmotif ja teema	9
2.2	Synopsis	9
2.3	Kalusto	10
3	PROJEKTI: BÄNDI NIMELTÄ RASVATON MAITO	12
3.1	Esituotanto	12
3.1.1	Käsikirjoitusprosessi	12
3.1.2	Demot.....	13
3.1.3	Loppukohtauksen kappale: <i>Teet musta sairaan</i>	15
3.1.4	Discokappale	16
3.1.5	Joukkorahoituskampanja teaser	17
3.1.6	Harjoittelu näyttelijöiden kanssa	18
3.2	Kuvauksissa	22
3.2.1	Ruutanan koulu, 19. huhtikuuta	22
3.2.2	Ruutanan koulu, 20. huhtikuuta	22
3.2.3	Nekalan koulu, 22. huhtikuuta	25
3.3	Jälkituotanto	28
3.3.1	Projektin tekniset tiedot	28
3.3.2	Tyylin löytäminen.....	29
3.3.3	Varhaiset leikkausversiot.....	30
3.3.4	Introanimaatiot.....	31
3.3.5	Voiceover	31
3.4	Musiikki kohtauksittain	31
3.4.1	Kohtaus 1: "Polkupyörä"	32
3.4.2	Kohtaus 2: "Koulun piha"	33
3.4.3	Kohtaus 3: "Luokka"	35
3.4.4	Montaasi 1	36
3.4.5	Kohtaukset 5 ja 6	37
3.4.6	Kohtaus 7: "Käytävä"	38
3.4.7	Montaasi 2	39
3.4.8	Kohtaus 9 ja 10: "Kiss U"	40
3.4.9	Kohtaus 11: "Juliste"	41
3.4.10	Kohtaus 12: "Musiikkiluokka" ja kohtaus 13: "WC"	42

3.4.11Kohtaus 14: "Disco"	43
3.4.12Kohtaus 15: "Teet musta sairaan"	43
3.5 Poistetut kohtaukset.....	44
3.5.1 Käytävä	44
3.5.2 Musiikkiluokka ja poikien vessa	44
4 POHDINTA	46
LÄHTEET	47
LIITTEET	48
Liite 1. Kohtausluettelo.....	48

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni on prosessikuvaus *Bändi nimeltä Rasvaton Maito* -lyhytelokuvan musiikillisen sisällön tuottamisesta ja valvonnasta. Vastasin elokuvan musiikin yhtenäisyydestä ja sävelsin siihen kaiken kuultavan musiikin. Elokuvan on käsikirjoittanut sekä ohjannut Samuel Kirkhope. Käyn koko tuotannon kulun läpi omasta näkökulmastani. Opinnäytetyö kattaa kaikki oman osa-alueeni tehtävät karkeasti laskettuna puolentoista vuoden ajalta. Tarkoitukseni ei ole luoda ohjetta siihen, kuinka elokuvamusiikkia sävelletään, vaan kuvailla mitä olen oppinut sekä millaisia huomioita olen tehnyt oman työni kautta.

Aluksi kerron lyhyesti elokuvamusiikin historiasta ja kuvailen, millaista kalustoa käytin sävellystyössäni. Raportoin lyhytelokuvaprojektin tuotantovaiheet omista lähtökohdistani käsin. Projektin vaiheet jakautuvat esituotantoon, itse kuvauksiin sekä jälkituotantoon. Esituotantovaiheessa teen erilaisia kokeiluja sekä suunnitelmia. Opinnäytetyössä kerron näistä suunnitelmista sekä erilaisten ideoiden synnystä konkreettisten esimerkkien avulla. Tuotantovaihe keskittyy elokuvan kuvauksiin ja näyttelijöiden musiikilliseen ohjaamiseen. Jälkituotantovaiheessa musiikki muuntautuu ja järjestäytyy uudelleen erilaisten leikkausversioiden mukana. Lopuksi tiivistän kokemukseni elokuvan parissa työskentelystä loppusanoihin.

Olen harrastanut soittamista nuoresta asti. Minulla on myös monen vuoden ajalta harjoitusta säveltämisestä ja äänityksestä. Olen täysin itseoppinut musiikissa, enkä ole kovin teoreettinen taituri. Elokuvan säveltäjän täytyy mielestäni tuntea itsensä ja omat taitonsa. Koin olevani valmis tähän haasteeseen. Samaistuin elokuvan maailmaan ja uskoin pystyväni ilmentämään omia tunnemuistoja musiikillisesti. Olen aiemmin tuottanut musiikkia nollabudjetin lyhytelokuviin ja internetvideoihin, mutta *Bändi nimeltä Rasvaton Maito* on tähänastisista musiikkiprojekteistani laajin ja haastavin.

2 TAUSTA

Tässä luvussa esittelen opinnäyteprojektin taustatiedot. Kerron lyhyesti elokuvamusiikin tradition synnystä ja kehityksestä. Esittelen muutamia käsitteitä, joiden ajattelen olevan keskeisiä elokuvamusiikin valmistamisen ja ymmärtämisen prosesseissa. Kuvailen tiiviisti elokuvan *Bändi nimeltä Rasvaton Maito* juonen. Lopuksi kerron projektissa käyttämästäni teknisestä kalustosta.

2.1 Elokuvamusiikin historiaa ja käsitteitä lyhyesti

Elokuvat olivat vielä 1800-luvun lopulla uusi ja tuntematon konsepti liikkuvine kuvineen. Ääniraitoja ei ollut vielä käytössä. Mykkäelokuvien aikakauden alussa käytössä olleella musiikilla ei ollut dramaturgista merkitystä. Musiikkia ei vielä tällöin sävelletty elokuvia varten. Käytössä ollut musiikki oli pitkälti jo olemassaolevia klassisia teoksia, kansanmusiikkia tai mikä vain oli suosittua (Davis 1999, 17). Musiikkia käytettiin enimmäkseen katsomiskokemuksen elävöittämiseksi.

1920-luvun lopulla julkaistiin ensimmäiset äänielokuvat. Nämä mahdollistivat kuvan kanssa synkronisoitujen äänien käyttämisen. Moderni elokuvamusiikki sai alkunsa tämän teknologisen kehityksen kautta (Davis 1999, 23). Musiikin tallentaminen oli kuitenkin äänielokuvien varhaisina aikoina logistisesti vaikeaa, sillä kaikki äänet täytyi äänittää kuvauslokaatiossa. Jokaisen muusikon tuli olla sijoitettuna siten, että musiikki kuuluu mutta ei häiritse dialogin äänitystä (Davis 1999, 27). Teknisistä ja kaupallisista syistä musikaalit olivat kaikista suosituimpia äänielokuvia. Teknisiä ongelmia oli vähemmän, koska muusikot olivat aina paikalla ja saivat joissain tapauksissa jopa näkyä kuvissa (Davis 1999, 26).

1930-luvun alussa alettiin hyödyntämään jälkiäänitystekniikkaa, joka mahdollisti musiikin sekä ääniefektien lisäämisen elokuvaan jälkikäteen. Tämä myös avasi uuden ulottuvuuden elokuvien äänimaisemille, koska kaiken audion ei tarvinnut syntyä kuvassa näkyvistä kohteista (Kenttämies 2006). Säveltäjille tämä avasi uusia mahdollisuuksia musiikillisen kerronnan kannalta. Sävellyksissä pystyi hyödyntämään psykologista kerrontaa ja kohtausten tunnetiloja pystyi

korostamaan aivan eri tasolla kuin aiemmin. Lisäksi heidän sävellyksensä olivat kytköksissä elokuvaan, missä ikinä sitä esitettäisiinkään.

Elokuvamusiikki hyväksyttiin ohjaajien ja tuottajien keskuudessa olennaiseksi osaksi elokuvien kokonaisuutta. Myös elokuvien tuotanto lisääntyi, 1930-1950 vuosien välillä julkaistiin keskiarvoltaan 500 elokuvaa per vuosi (Davis 1999, 39). Alalla työskenteli paljon kouluttautuneita muusikoita sekä säveltäjinä että muusikoina. Musiikin tyyli sai juurensa taidemusiikista, jota mykkäelokuvien aikanakin käytettiin. Senaikaista populaarimusiikkia ei juuri hyödynnetty valtavirran elokuvissa, mutta taidemusiikin lisäksi jazzia hyödynnettiin sävellyksissä (Davis 1999, 48).

Teemakappaleiden merkitys oivallettiin äänifilmien syntymisen rinnalla. Kappaleiden taloudellinen vaikutus oli huomattava, sillä näin sai houkuteltua lisää katsojia elokuvaan (Davis 1999, 53). Sävelmän äänitteitä sekä nuotteja myytiin eteenpäin, ja radiosoiroista saatiin tekijänoikeuksien myötä rojalteilla suurta voittoa mikäli kappale oli hitti. Teemakappaleet ovat olleet keskeinen osa elokuvia nykypäivään saakka ja kaikilla aikakausilla on omat hittinsä.

Populaarimusiikin käyttö elokuvissa yleistyi 1960-luvulla. Elokuvien kuten *A Hard Days Night* ja *Easy Rider* myötä rock-musiikin käyttö elokuvissa tuli entistä suositummaksi. Monissa elokuvissa käytettiin pelkästään populaarimusiikkia. Tällä vedottiin erityisesti nuoren sukupolven katsojiin, joka oli selvästi kulutusvoimaisin kohderyhmä (Davis 1999, 54). Myös lisensoidun musiikin käyttö vetosi samaan yleisöön. Ajan musiikki auttaa tavoittamaan aikalaisajankuvan. Lisensoidun musiikin käyttö saattoi aiheuttaa ongelmia elokuvakerronnassa, kun suosittuja kappaleita käytettiin myös silloin, kun ne eivät sopineet kohtauksen tunnelmaan. Tarkoituksena oli vain myydä enemmän levyjä. Sama trendi voidaan nähdä jatkuneen 1960-luvulta moderneihin aikoihin (Davis 1999, 54). Elokuviin sävelletty musiikki jatkoi kuitenkin pääasiallisesti menestyksekkäänä ja sen ohelle syntyi uusia tyyli-lajeja.

2.1.1 Score- ja source-musiikki

Source-musiikki on elokuvan maailman sisällöstä syntyvää musiikkia. *Source*-musiikki perustuu johonkin elokuvassa esiintyvään äänilähteeseen, kuten orkesteri, radio tai korvalappustereot. Tämänkaltaisia ääniä voidaan kuvata myös diegeettiseksi ääneksi. *Score*-musiikki sen sijaan ei perustu mihinkään elokuvan äänilähteeseen, joten sitä voidaan kuvailla ei-diegeettiseksi ääneksi. *Score* sävelletään elokuvaa varten toimimaan kerronnallisena välineenä.

2.1.2 Leitmotif ja teema

Myös *johtoiheena* tunnettu *leitmotif* on Richard Wagnerin yleistämä sävellystekniikka. Leitmotifilla on tarkoitus edustaa tarinassa esiintyvää hahmoa, tapahtumaa, tunnetta tai muuta keskeistä asiaa omalla tunnusmusiikillaan (Säger 2014, 12). Leitmotif siis assosioi itsensä tarinan kohteisiin, jolloin katsojaa voi esimerkiksi huomauttaa jostain asiasta pelkin musiikillisin keinoin. Se voi koostua mistä tahansa musiikillisesta materiaalista, mutta Hollywood -säveltäjät ovat yleistäneet leitmotifin rakentumisen melodian ympärille (Kalinak 2010, 11). Teema on teoksen primäärinen melodinen sävelmä, joka toistuu kokonaisuuden aikana. Se ei itsessään välttämättä edusta mitään tiettyä asiaa, mutta voi toki toimia siinäkin muodossa.

2.2 Synopsis

Bändi nimeltä Rasvaton Maito on 1999-vuoden yläastemaailmaan sijoittuva lyhytelokuva. Kahdeksannen luokan aloittanut Niko haaveilee tyttöystävästä, mutta hänen paras ystävänsä Pulla on enemmän kiinnostunut tieteisfiktiosta, etenkin *Star Warsista*. Niko ihastuu punkkarityttö Paulaan, joka hakee jäseniä bändiinsä. Pojilla ei ole soittotaitoa, mutta Niko tahtoo tehdä tyttöön vaikutuksen, joten he osallistuvat koesoittoihin. Soitto on karmeaa eikä Paula tahdo bändiinsä soittotaidottomia jäseniä. Niko kuitenkin ilmaisee pitävänsä Paulaa siistinä. Soittojen jälkeen Pulla juo tyytyväisenä maitoa ja Niko häpeää tilannetta.

Pohdinnan jälkeen pojat pääsevät lopulta bändiin sillä ehdolla, että Paula opettaa heitä soittamaan.

Nuoret opettelevat yhdessä soittamaan punkia. Paula soittaa kitaraa, Pulla rumpuja ja Niko bassoa. Paula myös houkuttelee Nikon toimimaan bändin laulusolistina. Pojat omaksuvat punk-ilmeen uusilla vaatteilla ja meikillä. Nikon ja Paulan suhde lämpenee, kun he harjoittelevat ja viettävät aikaa kahdestaan. Nuorten välillä on kipinää, mutta Niko ei saa tehtyä aloitetta ennen kuin he vaihtavat nopean suukon koulun kirjastossa. Niko kuitenkin unelmoi jostain kiihkeämmästä, kuin mitä todellisuus tarjoaa. Pulla keskeyttää aran tilanteen ilmoittamalla koulun järjestävän limudiscon. Nuoret päättävät osallistua, mutta Nikolla ei vielä ole sanoituksia kirjoitettuna illan esitystä varten.

Niko tuskailee epävarmana sanoitusten kanssa käymälässä ennen esitystä. Vessakopin ulkopuolelta kaikuvat häijyt kommentit saavat Nikon itsetunnon niin pohjiinsa, että hänen täytyy peruuttaa esitys. Paula pettyy Nikoon ja poistuu paikalta. Pulla rohkaisee Nikoa *Star Wars* -elokuvien sitaatilla, jonka myötä Niko lopulta nousee lavalle ja esiintyy Pullan kanssa. Niko laulaa Paulalle heidän yhteisistä kokemuksistaan ja tunteistaan. Rumpusoolon aikana Niko tunnustaa Paulalle ihastuksensa ja he nousevat yhdessä lavalle soittamaan kappaleen loppuun yleisön edessä.

Opinnäytetyön loppuun olen liittänyt kohtausluettelon (liite 1). Kertoessani elokuvasta viittaan kohtauksiin luettelon osoittaman järjestysnumeroinnin mukaan.

2.3 Kalusto

Koko sävellys- ja äänitysprosessi on toteutettu kotistudiossani. Käytössäni oli sähkökitara, sähköbasso, erilaisia perkussioinstrumentteja, sähkörummut, USB-koskettimet sekä lukuisia VST-plugineja. Näistä käytin eniten *Addictive Drums 2*, *Amplitube 3*, *Omnisphere* sekä *Kontakt* -plugineja. Minulla on kokemusta kaikista edellä mainituista monen vuoden ajalta, joten en nähnyt tarpeelliseksi vaihtaa ohjelmaa vain tätä projektia varten. Työasemana eli DAW-ohjelmistona toimi

Steinbergin *Cubase 5*. Ohjelma on melko vanha, mutta koen sen palvelevan hyvin tehtäväänsä tämänkaltaisissa musiikinteon prosesseissa.

3 PROJEKTI: BÄNDI NIMELTÄ RASVATON MAITO

Tässä luvussa syvennyn elokuvan *Bändi nimeltä Rasvaton Maito* valmistusprosessiin musiikin ohjaamisen ja sävellyksen näkökulmasta. Kuvailen musiikillisten aihoiden syntyä sekä impulsseja, jotka niihin johtivat. Erityisesti kerron tehtävässä kohtaamistani haasteista. Olen järjestänyt huomioni opinnäytetyötä varten kronologisesti esituotantovaiheeseen, kuvauksiin sekä jälkituotantoon.

3.1 Esituotanto

Vuoden 2018 keväällä tutustuin varhaiseen käsikirjoitusversioon, jonka työnimi oli *Punktarina*. Kiinnostuin ideasta välittömästi, sillä koin samaistumista tarinan teemaan ja hahmoihin. Käsikirjoitus oli vielä alkutekijöissään, kun tarjouduin musiikkivastaavan tehtäviin projektissa. Tarkalleen ottaen olin kiinnostunut elokuvamusiikin säveltämisestä, ja olin mielestäni sopiva henkilö valvomaan musiikin käyttöä sekä ohjausta kuvauspaikalla. Elokuva sijoittuu vuoteen 1999, ja kertoo teini-ikäisistä yläastelaisista jotka perustavat yhtyeen. Mukana tulisi siis olemaan kohtauksia, joissa hahmot soittavat. Suurin osa bändin jäsenistä on kuitenkin täysin aloittelijoita, eli realistisesti ajateltuna heidän soiton tulee kuulostaa taitamattomalta. Tämä kuitenkin tekee tehtävästä minulle todella kiehtovan, sillä musiikin tulee kuitenkin olla senlaatuista, että siitä välittyy tarinan kannalta oikeanlaiset tunnetilat. Toisin sanoen tehtävänäni on luoda musiikkia, joka kuulostaa yhtä aikaa sekä kehnolta että hyvältä. Tarinan bändi soittaa punk-musiikkia. Mielestäni tämä musiikin laji sopii elokuvan musiikilliseen haasteeseen loistavasti, koska punk-musiikin esittäminen ei ole teknisesti haastavaa, mutta sillä voidaan ilmaista voimakkaita tunteita, asenteita ja tekstejä tehokkaasti.

3.1.1 Käsikirjoitusprosessi

Olen osallistunut käsikirjoituksen kehittämiseen oman osa-alueeni kautta tarjoamalla ajatuksia siitä, kuinka musiikki on vuorovaikutuksessa tarinan kanssa.

Kun pääsin projektiin mukaan, valmistin ensimmäiseen käsikirjoitusversioon perustuvan minuutin mittaisen *demon* eli kappalenäytteen, *Rasvaton Maito*. Halusin kappaleen avulla antaa käsikirjoittajalle uusia ajatuksia ja konkretisoida ajatusta siitä, että projekti etenee. Laulun sanoitukset pohjautuvat ensimmäisen käsikirjoitusversion teksteihin ja musiikin tyyli on niin kutsutusti likaista punkkia. Demolla annan myös näytteen käsikirjoittajalle omasta tyylistäni tehdä musiikkia ja loin elokuvaan äänimaailmaa jo projektin alkuvaiheessa.

Jokaisessa käsikirjoitusversiossa oli samankaltainen loppukohtaus, jossa päähenkilö Niko voittaa pelkonsa ja esittää bändin harjoitteleman kappaleen lavalla. Syksyllä aloitin kyseisen musiikkinumeron suunnittelun, jotta sitä voitiin täten hyödyntää käsikirjoituksessakin. Tässä vaiheessa käsikirjoituksessa oli jo päädytty siihen, että ystävykset Niko ja Pulla liittyvät uuden luokkalaistytön, Paulan punk-bändiin. Pojat ovat kuitenkin täysin kokemattomia soittajia. Päätettiin myös, että elokuvan päähenkilö Niko tulee myös laulamaan.

3.1.2 Demot

Esituotantovaiheessa pyrin ottamaan huomioon käytännön seikkoja, kuten onko näyttelijöillä oikeasti musiikkitaustaa, mitä soitinta solisti soittaa sekä millaista on vaikeustasoltaan sopiva musiikki tarinan aloittelijabändille. Päähenkilö Nikon soitin vaihteli basson ja kitaran välillä eri versioissa. Casting oli vielä kaukaista tulevaisuutta, joten päädyin tekemään demoja, joissa lähinnä tavoittelin oikeaa tunnelmaa. Ajatuksena oli, että jokin syntyneistä ideoista voi lopulta olla potentiaalinen elokuvabändin esittämä kappale. Lopputuloksena syntyi viisi noin kahden minuutin kestoista demoa. Niistä kahden sanoitukset perustuivat pitkälti aiempiin käsikirjoitusversioihin ja loput kolme sanoitin kokonaan itse. Elokuvassa päähenkilö Niko sanoittaa laulun, joten tehtäväni oli sisäistää yläasteikäisen punkkariksi tahtovan pojan ajatusmaailmaa. Käsikirjoituksen yksityiskohdat eivät olleet vielä lopullisia tässä vaiheessa, joten sanoituksista tuli melko humoristisia. Huomasin demojen ja sanoitusten perusteella, kuinka tarkasti olimme ohjaajan kanssa yksimielisiä elokuvan tyylin suhteen. Mielestäni erityisesti kappale *Veikon Kone* on loistava esimerkki äärimmäisyyksiin liioittelevasta teinipojasta. Käsikirjoitus kaipasi lopulta enemmän viittauksia tarinaan ja aitoutta.

*Kadut ovat täynnä
 Vaarallisia pahiksia
 Öisin kun kävelen kotiin baarista
 Ne käy kimppuun
 Vedän kaikkia turpaan
 Jotka yrittää tulla mulle aukomaan
 Mä oon vaarallinen
 Murtaudun Veikon Koneeseen
 Ja varastan television
 Mutten aio sitä katsoa
 Koska sieltä tulee pelkkiä mainoksia
 Mä oon vaarallinen
 Tosi vaarallinen, mulla on tatuointeja
 Ryöstän pankista rahaa
 Teen seteleistä nuotion
 Mä oon vaarallinen*

Instrumentteina kappaleissa käytän vain rumpuja, bassoa sekä kitaraa elokuvan tarinaa ja todellisuutta myötäillen. Joissakin demoissa käytän useampaa lauluraitaa, sillä pyrin tarjoamaan ohjaajalle vaihtoehtoja, joissa muutkin yhtyeen jäsenet osallistuvat lauluun. Tavoittelen demoissa rosoista sekä raa-an kuuloista äänenlaatua, ja yritin simuloida aloittelijoiden soittoa äänityksissäni. Mielestäni onnistun tässä hyvin. Tyyli, jossa soittotaito ikään kuin puuttuu sekä epävarmuus vain lisäsi komiikkaa nauhoituksiin. Nämä viisi kappaletta jäävät kuitenkin pelkiksi demoiksi eivätkä tulleet käyttöön lopulliseen elokuvaan. Demot kuitenkin ratkaisevalla tavalla auttavat minua tavoittamaan elokuvan hahmojen musiikillisuuden.

Vuoden 2019 tammikuussa aloin työstämään lopullisia demoja loppukohtauksen kappaleesta, kun käsikirjoituskin oli jo pidemmällä. Pyrin tekemään niistä tuotannollisesti laadukkaamman kuuloisia, kuin aiemmista versioista. Käsikirjoittaja Samuel Kirkhope sanoitti laulun. Muokkasin kevyesti sanoituksia sopivammaksi säveltämiini taustoihin. Lyriikat perustuivat Nikon kokemuksiin ja tuntemuksiin elokuvan tapahtumista. Valmistin kolme tyyliltään toisistaan täysin poikkeavaa versiota. Sanoitukset näissä versioissa ovat samat.

Ensimmäinen versio on nopeatempoinen ja energinen. Toinen on ensimmäistä rauhallisempi ja tunnelmaltaan vähän haikeampi. Kolmas versio jää vähemmälle huomiolle, sillä huomasin kitaroita äänittäessäni, kuinka olin tehnyt kappaleesta aivan liian nopean ja vaikean. Kappale ei enää ollut elokuvan kontekstissa

vaikeustasoltaan uskottava. Sekä minä että ohjaaja koimme ensimmäisen version olevan kaikista sopivin elokuvaan, joten valitsimme sen loppukohtaukseen. Kappaleelle annettiin nimi *Teet musta sairaan*.

3.1.3 Loppukohtauksen kappale: *Teet musta sairaan*

Teet musta sairaan noudattaa tyypillistä ABABCB-rakennetta, eli intro, säkeistö, kertosäkeistö, säkeistö, kertosäkeistö, C-osa, kertosäkeistö ja outro. Kappale on tempoltaan 117bpm, ja tahtilaji 4/4. Kappale alkaa neljän tahdin pituisella bassointrolla e- ja a-nuotteja toistaen. Rummut tulevat mukaan kolmannella kierrolla. Koko kappale rakentuu kolmelle soinnulle, E-duurista, H-duurista sekä A-duurista. Alkuperäinen demo alkoi yhtä sävelaskelta matalampaa D-duurista. Ennen kuvauksia kokeillessamme laulua yhdessä päähenkilön näyttelijän kanssa huomasin, että nuoren näyttelijän ääni soi paremmin hieman ylempää. Samaan aikaan näyttelijän äänenväri ohenee ja huojuvuus lisääntyy, mikä mielestäni vahvisti Nikon karaktääriä.

Viimeisen kohtaus etenee seuraavanlaisesti: kun päähenkilö Niko rohkaistuu nousemaan lavalle hän alkaa soittamaan bassoa aluksi yksin yleisön edessä. Pulla yhtyy soittoon mukaan ja Niko aloittaa laulun.

*Kun juttelet mulle alkaa päässäni huimata
Sun äänestä tykkään vaikka alkaisit kuorsata
Sydän hakkas kun pistit mulle huulipunaa
Kädet hikoili ja pelkäsin että alan sulaa*

Sanoituksilla viitataan Nikon kokemuksiin tarinan aiemmista kohtauksista ja ensimmäinen säkeistö painottuukin hänen pelkojensa tunnustamiseen. Häntä jännittää puhua katu-uskottavalle punkkaritytölle, mutta yrittää parhaansa todistaakseen olevansa tarpeeksi aito Paulalle. Säkeistön soinnut toistavat E-H-A-H-kiertoa.

*Sä teet musta sairaan mut en halua toipua
Voit mulle nauraa näyttää kieltä tai ampua
Sä teet musta sairaan ethän anna sen loppua
Odotan sua kyllä mutta pidäthän hoppua*

Kertosäkeistö alkaa E-duurista, jota toistetaan kahden tahdin ajan. Kolmas tahti on A-duuria ja neljäs H-duuria. Lyriikat eivät enää liity niinkään elokuvan aiempiin kohtauksiin konkreettisesti, mutta käsittelevät kuitenkin Nikon tunteita. Nikon täytyi kirjoittaa lauluun sanat jostakin aidosta, joten hän päättää kertoa tunteistaan Paulaa kohtaan.

*Haluun kertoa kaiken, sut sanoilla lumota
Mut kun avaan suuni alkaa kieleni turvota
Tää on yhtä piinaa ihan kuin astuisimme miinaan
En osaa sulle viittoja en osaa edes puhua kiinaa*

Toisen säkeistön aikana Paula alkaa jo kiinnostumaan poikien soitosta ja tulee lavan edustalle kuuntelemaan. Niko ikään kuin laulaa suoraan Paulalle. Säkeistö on aiempia osuuksia hieman haastavampi laulullisesti nopeamman rytmityksensä vuoksi. Sanoituksissa myös ilmenee rakastuneen yläasteikäisen teinipojan mielikuvitusta.

Toisen kertosaäkeistön jälkeen siirrytään C-osaan, joka koostuu pelkistä rummuista. Rytmimattomana toimii yksinkertainen lattiatom-virveli-komppi. Rumpusoolon aikana Niko siirtyy lavan reunalle juttelemaan Paulalle. Lyhyen dialogin jälkeen he nousevat yhdessä lavalle. Soittimista kierretään äänenvoimakkuudet maksimiin. Rumpufillin jälkeen soitto räjähtää säkeistön sointukiertoon, tällä kertaa myös kitaran kanssa. Kitara soittaa samoja sointuja kuin bassokin, mutta tyylin mukaisesti niinkutsuttuja voimasointuja. Bändi esittää yhdessä kertosaäkeistön sekä lyhyen outron, jonka jälkeen elokuva päättyy.

3.1.4 Discokappale

Elokuvan päättävä kohtaus sijoittuu yläasteen diskoon, jossa tulisi soida ajankuvaan sopivaa musiikkia. Kohtauksesta äänitetään kuvauksissa pelkät replikoinnit, mutta kuvauksia varten tarvittiin referenssikappale, josta avustajat saavat rytmin tanssimista varten. Päädyimme ohjaajan kanssa Backstreet Boysin *Everybody* -kappaleeseen sen sopivan tempon sekä tunnelman vuoksi. Pystyin aloittamaan kohtauksen demojen valmistamisen jo ennen kuvauksia, koska kappale ei ole kytköksissä kohtauksen toimintoihin, vaan soi taustalla diegeettisenä musiikkina. Käytin *Everybody*-kappaleen tempoja demoja

valmistaessa. Tein kolme demoa, joista yhtä työstin eteenpäin jälkituotantovaiheessa.

3.1.5 Joukkorahoituskampanja teaser

Perustimme lyhytelokuvallemme joukkorahoituskampanjan, jotta saisimme kerättyä budjettirahastoa elokuvan tuotantoa varten. Alustana käytimme mesenaatti.me -sivustoa. Jokainen rahoittaja, eli mesenaatti, saisi vähintään elokuvan katselulinkin vastineeksi sekä lukuisia muita vastikkeitä lahjoitussumman noustessa. Kampanjassa tärkeintä on kuitenkin markkinointi; se, että sana elokuvasta saadaan leviämään. Suunnittelimme tätä varten teaser -videon, joka reflektoisi elokuvan ajankuvaa sekä tematiikkaa. Oleellisinta videossa olisi sen lyhyt pituus, selkeys ja kiinnostavuus.

Päädyimme ideaan, jossa vanhasta putkitelevisiosta näytetään välähdyksiä 1990-luvun brändeistä, tuotteista ja musiikista. Taustalla kuuluu soitinten virittämistä sekä rumpujen iskuja. Yllättäen rummut lähtevät soittamaan ryhdikästä komppia, jolloin visuaalinen maailma muuttuu tummasävyiseksi ja tyylikkäästi valaistuksi. Kuvissa keskitytään rumpujen soittoon, ja lopulta suuren fillin aikana kuva katkeaa ja unelma kohtaa todellisuuden leikkauksessa: teini rymistelee rumpujen takana ja kaataa symbaalin. Pidin ideasta ja siitä, kuinka musiikin osaa elokuvassa tuotiin esiin teaserin avulla jo tässä projektin vaiheessa.

Suurin osa musiikillisista kokeiluista koostui enimmäkseen äänimaailman luomisesta todella kehnoihin bändiharjoituksiin rumpujen ja basson kanssa. Parhaaksi ideaksi kuitenkin todettiin, että ensimmäinen puolisko olisi viritystä sekä rumpuavaimen kiristelyä, ja toisella puoliskolla siirryttäisiin todella autenttiseen rock-tunnelmaan. Rummut soittavat lattiatomikomppia nopean 190 bpm tempon mukaisesti. Taustalla soi e-mollin skaalassa basso sekä pitkä säröinen kitarasointu. Mielestäni teaserista tuli todella toimiva ja vaikuttava.

3.1.6 Harjoittelu näyttelijöiden kanssa

Näyttelijät päähenkilöiden rooleihin löytyivät noin kuukautta ennen elokuvan kuvauksia. Järjestimme yhteiset näyttelijä- ja musiikkiharjoitukset. Tapaaminen pidettiin Tampereen Mediapoliksella ja tarkoituksena oli harjoitusten lisäksi päästä tutustumaan näyttelijöihin sekä luomaan yhteistä luottamusta esiintyjäryhmän kesken. Harjoitukset olivat myös sopiva tilaisuus saada näyttelijät tutustumaan toisiinsa ennen elokuvan kuvauksia. Tapaamisen alussa juttelimme ja jaoimme omat taustamme musiikin sekä näyttelemisen parissa. Hetken tutustumisen jälkeen aloimme käymään läpi varsinaisia soittoon ja lauluun liittyviä seikkoja.

Päähenkilön Nikon rooliin löytyi 16-vuotias Pyry Rautiainen, jolta löytyi paljon kokemusta kitaransoitosta. Alusta asti olin varma, ettemme kohtaisi ongelmia bassonsoiton kanssa. Päähenkilön tuli olla tarinassa aloittelija, joten Rautiaisen oli näyteltävä kuin hänellä ei olisi lainkaan kokemusta musiikista. Huomasin harjoituksissa pieniä eleitä, jotka paljastivat totuuden - että kitaran kaulaan oli tartuttu monta kertaa aiemminkin. Basson hihna kulki luontevasti olkapään takaa eikä kaulan ympäri kuten aloittelijoilla monesti käy. Ote plektrasta ja soittimen kaulasta olivat aina soittovalmiit. Soitossa hän käytti useampaa sormea nuottien haussa ja oikea käsi liikkui luontevasti. Opastin Rautiaista keskittymään jokaiseen nuottiin ja hakemaan otteen pelkällä etusormella aloittelijoiden tapaan, sekä kehotin välttämään tuttuja maneeereita soitinta käsitellessä. Kävimme yhdessä läpi laulun sanoituksia sekä hahmon habitusta esiintymistilanteessa. Korostin energian ja tunteen kuulumisen sekä näkymisen tärkeyttä. Nuotilleen laulaminen ei olisi oleellisin seikka, koska halusin tuoda esiin punkin aidoimman essentian, epätäydellisyyden.

Punkkarityttö Paulan hahmoon roolitettiin 15-vuotias Selma Kekäläinen. Häneltä löytyi kokemusta muun muassa laulusta sekä pianonsoitosta, mutta punk oli hänelle entuudestaan tuntematon laji. Paula on käsikirjoituksen mukaan kokenut muusikko poikien silmissä, ja hänestä tulee yhtyeen kitaristi. Kekäläisellä ei ollut kokemusta kitaran soitosta, mutta olin toiveikas hänen vaikuttavan musiikkitaustansa vuoksi. Opetin hänelle voimasoinnun otteen sekä paikat, joihin vasemman käden sormia tulisi liikuttaa soiton aikana. Konsepti vaikutti

yksinkertaiselta, koska ote säilyy samana, mutta liikkuu ympäri otelautaa. Painotin, että hänen ei tulisi oikeasti osata soittaa kitaraa mallikkaasti, vaan tärkeämpää oli soiton näyttäytyminen autenttisenä ja itsevarmana. Olimme ohjaajan ja kuvaajan kanssa suunnitelleet, että konserttikohtauksessa ei keskitytä soittoon vaan enemmänkin soiton aiheuttamaan olotilaan, joten tärkeämpää oli saada Kekäläiselle rock-henkeä soitantaan.

Nikon paras ystävä sekä yhtyeen rumpali Pulla sai näyttelijän Milo Snellmanista. Hänellä ei ollut lainkaan kokemusta rumpujen soitosta ja tämä koituikin suurimmaksi haasteeksi koko harjoitteluprosessissa. Snellman saapui harjoituksiin myöhäisessä vaiheessa eikä aikataulu sallinut paljoa aikaa musiikin läpikäymiselle ensi tapaamisellamme. Ehdin kuitenkin tutustua häneen lyhyesti ja keskustella loppukohtauksen kappaleesta. Emme päässeet harjoituksissa käsiksi varsinaiseen rumpuettiin aikataulun vuoksi, mutta rummutimme kappaleen läpi pöydällä, jolloin käsien koordinaation suhteen ei ilmennyt ongelmia. Tietysti rytmissä pysyminen kapulat kädessä tulisi olemaan aivan eri asia, mutta aistin Snellmanista jonkinlaista rytmittäjää. Kerroin, ettei bassorummun polkeminen tulisi olemaan välttämätöntä kuvauksissa, sillä jalat eivät otoksissa tulisi näkymään. Tärkeintä olisi isosti soittaminen sekä rytmissä pysyminen. Lopun soittokohtaus tulitaisiin kuvaamaan eri kuvakulmista master-shotteina, eli kamera käy kappaleen alusta loppuun saakka. Joissakin kuvissa koko bändi soittaa yhdessä, ja erityisesti näissä rumpujen tulisi olla tahdilleen oikein soitettu.

Tuotannollisten esteiden vuoksi ensimmäinen harjoituspäivä jäi ainoaksi. Yksikään näyttelijöistä ei asunut Tampereen seudulla ja kuvaukset lähestyivät. Enempää soitto-opetusta ei vain saatu sopimaan aikatauluun. Koin tämän huolestuttavana, mutta lupasin tapaamisessamme lähettää näyttelijöille sähköistä opetusmateriaalia sähköpostin kautta. Lähetinkin pian ensitapaamisen jälkeen jokaiselle oman viestin, jossa kävin läpi tapaamisessamme puhumamme asiat ja annoin ohjeita jatkoharjoittelua varten. Liitin viesteihin myös *Teet musta sairaan* -kappaleen kuunneltavaksi, jotta se tulisi jokaiselle näyttelijälle mahdollisimman tutuksi. Tämä helpottaisi varsinaisia kuvauksia, kun kenenkään ei tarvitsisi miettiä kuinka kappale menee. Jokainen voi vain keskittyä olennaiseen eli näyttelemiseen.

Rautiaisen viestiin liitin kappaleen lisäksi lyriikat, soinnut sekä instrumentaaliversioiden, jonka kanssa hän voisi harjoitella laulua ja hakea omaa tyyliään. Kehotin Rautiaista kuuntelemaan kappaletta, jotta hän pystyisi sisäistämään laulun mahdollisimman hyvin. Koimme harjoituksissa pieniä epäselvyyksiä joidenkin sanoitusten kanssa toisessa säkeistössä, joten muokkasin niistä hieman selkeämmät. Ongelmat ilmenivät lähinnä sanojen rytmityksessä.

Pyysin Rautiaista äänittämään lyhyet lauludemot kahdessa eri sävellajissa, D - sekä E-duurissa. Tarkoitus oli määritellä kumpi sävellaji sopisi paremmin hänen ääneensä. Lähetin molemmista instrumentaaliversiot, mutta koska en voinut olla varma tulevan äänityksen teknisestä laadusta annoin äänityksiin lisäohjeita. Pyysin molemmista sävellajeista äänitykset taustaraitojen kanssa sekä a cappella. Parhaassa tapauksessa pystyisin miksaamaan sooloraidan instrumentaalien päälle, kappaleen kokonaisuudesta paremman kuvan. Tämä osoittautuikin toimivaksi ja näin pystyimme ohjaajan kanssa toteamaan, kuinka korkeampi E-duurissa kulkeva versio kuulosti paremmalle. Lähetin sävellajista myös Kekäläiselle ilmoituksen kappaleen uuden version kanssa, jotta hän pääsisi ottamaan sen tutuksi kuvauksiin mennessä.

Keräsin myös referenssiaineistoa rock-konserteista, joista näyttelijöiden olisi hyvä ottaa mallia kehonkielestä sekä habituksesta. Käytin materiaalia Green Dayn, Blink-182, NOFX sekä Sonic Youthin keikoista. Green Dayn videossa lavalla on todella villi meininki, mutta solisti ei kuitenkaan juuri liiku paikoiltaan laulun aikana. Tämä oli suunnattu Rautiaiselle ja Kekäläiselle, koska video oli hyvä malli siitä miten punk-henkeä voi esittää ilman, että liikkuu paikoiltaan. Otin huomioon, kuinka kuvauslokaation esityslava ei tulisi olemaan pinta-alaltaan suuri. Ohjeistin myös kiinnittämään huomiota kitaristin asentoon sekä korostetun aggressiiviseen oikean käden liikkeeseen. Blink-182 video oli lähinnä Snellmanille suunnattu, sillä videon kappale oli suurinpiirtein saman tempoinen kuin *Teet musta sairaan*. Rumpalista näkee, miten hän iskee voimalla ja tunteella. Jokainen kapulan lyönti on jämäkkä kappaleen vaatiessa sitä, ja elokuvamme laulu on hengeltään samankaltainen. NOFX -videossa basisti toimii myös solistina. Se toimi hyvänä referenssinä laululle: solisti keskittyy enemmän laulun tuomaan tunnetilaan kuin nuotilleen laulamiseen. Lopulta käytin myös liitteenä

Sonic Youthin konserttivideota. Bändi mainitaan elokuvassa ja heidän musiikkinsa on videossa hyvin melupainotteista. Totesimme ohjaajan kanssa, että nuorten on tärkeä tietää mistä Sonic Youthissa on kyse.

Tein Snellmanille kuuden minuutin kestoisen opetusvideon, jossa käyn läpi koko kappaleen perusasiat rumpujen osalta. Koin tämän tarpeelliseksi, koska emme muuten päässeet käymään rumpuasioita lävitse. Toteutin videon yksinkertaisella animaatiolla rumpusetistä sekä puheraidalla ja musiikilla. Lisäksi käytin kuvituskuvana videomateriaalia lähettämistäni konserttivideoista. Videon alussa kerron, että käden liikkeet tulevat olemaan kaikista tärkein seikka soiton autenttisuuden luomiseksi ja sen hallitsemisella pääsisimme jo pitkälle. Kappaleen tempo on nopea, joten bassorummun polkeminen voi mahdollisesti aiheuttaa ongelmia rytmin pitämisessä. Käyn videolla jokaisen oleellisen rumpuosan läpi sekä kerron millä käsillä ja jaloilla mitäkin osia isketään. Ohjeistuksen jälkeen opetan, miten rumpukomppi rakentuu osa osalta. Säädin tempon puoleen alkuperäisestä ja lasken taustalla neljäsosaoskuja ääneen. Hi-hat jokaisella, virveli toisella ja neljännellä. Korostin, että tämän kun hän oppii, sillä saa jo riittävän hyvää kuvamateriaalia elokuvaan. Autenttinen elehdintä vaatii sen, että pysyy kappaleen mukana. Tämä tulee vaatimaan toistoa ja harjoitusta Snellmanilta.

Selitän myös, miten komppi toimii bassorummun kanssa. Kehotin yrittämään senkin opettelemista vaikka painotin, ettei ole huolta vaikka sen mukaanotto ei onnistuisikaan. Kerron videolla toistuvasti, että kuivaharjoittelua on hyvä suorittaa taustaraidan kanssa vaikka pöytää tai polvia läpsytellen. Rummut ovat siitä hieno soitin, että komppeja voi opetella tiettyyn pisteeseen asti ilman varsinaista rumpusetiä. Videon lopussa kävin läpi C-osan rumpubreakin, vaikka se ei tuntunut aiheuttavan mitään ongelmia aiemmissa harjoituksissa. Kohdassa ei käytetä bassorumpua ollenkaan, koko osa soitetaan pelkillä käsillä.

Yhteydenpidossa ilmeni kuitenkin jonkin verran ongelmia Snellmanin kanssa, koska sähköpostiviestini eivät olleet ilmeisesti menneet perille asti. Otin yhteyttä hänen äitiinsä sähköpostilla ja pyysin välittämään aiemmat viestini eteenpäin liitteiden kera. Sain vastauksen, jonka mukaan hän välittäisi pojalleen kyseiset viestit. Olin hieman huolissani tulevista kuvauspäivistä koska en uskonut, että

aikataulu sallisi soitonopetusta kesken kuvausten. Nämä sähköpostiviestit ja videot olivat parasta mitä pystyin tekemään varmistaakseni, että näyttelijät saavat tarpeeksi aineistoa opetellakseen omat osuutensa. Kaikki oli näyttelijöistä itsestään kiinni, riippuen kuinka paljon he tulisivat harjoittelemaan annettua materiaalia.

3.2 Kuvauksissa

Elokuvan kuvaukset tapahtuivat välillä 18.4.2019-22.4.2019, eli kuvauspäiviä oli yhteensä viisi. Minut pyydettiin paikalle 19.4, 20.4 sekä 22.4 päiville, jolloin kohtausten sisältöön liittyi soittoa. Työkuvani musiikkivastaavana oli pitää huolta, että näyttelijät soittavat ja/tai esittävät soittoa uskottavasti. Tehtäviini kuului myös varmistaa, ettei Rautiaisen soitosta ilmenisi merkkejä aiemmasta kokemuksesta kitaransoitossa.

3.2.1 Ruutanan koulu, 19. huhtikuuta

Saavuvin kuvauspaikalle kesken kuvauspäivää, koska päivälle ei oltu asetettu soittokohtauksia. Kuvausten jälkeen oli kuitenkin aikataulutettu 20 minuuttia rumpujen harjoittelua varten Snellmanin kanssa. 20 minuuttia ei ollut paljon, mutta kaikki aika käytettiin hyväksi. Jossain vaiheessa kuvaksia apulaisohjaaja ilmoitti, että loppupäivän soittoharjoitukset olivat peruutettu, sillä kuvaukset olivat jäljessä aikataulusta. En siis päässyt vielä tekemään omia tehtäviäni ensimmäisenä kuvauspäivänä, mutta sain mahdollisuuden tutustua kuvauspaikkaan, joka oli Ruutanan koulu.

3.2.2 Ruutanan koulu, 20. huhtikuuta

Aamupäivälle oli aikataulutettu 30 minuuttia rumpujen opetusta varten, mutta pääsimme aloittamaan hieman etuajassa. Sovimme lavastajan kanssa, että rumpuharjoitukset pidetään musiikkiluokan viereisessä luokahuoneessa. Lavastajat ja valoryhmä valmistelivat musiikkiluokkaa päivän kuvauksia varten

eikä aikomukseni ollut häiritä heitä. Viereisessä luokkahuoneessa oli sähkörummut, jotka toimivat harjoitustarkoitukseemme täydellisesti, koska ne eivät pidä häiritsevää ääntä. Kysyin Snellmanilta kuinka paljon hän oli ehtinyt kuunnella lähettämäni kappaletta ja harjoitella rumpukuvioita, mutta hän ilmoitti ettei ollut saanut sähköpostiviestejäni. Yritin ymmärtää tilannetta mutta tosiasia oli kuitenkin, että hän ei ollut harjoitellut tai kuunnellut materiaalia. Harjoitukset täytyi pitää nyt mahdollisimman tiiviinä ja ytimekkäänä. Opetin samat asiat mitä aiemmassa opetusvideossani. Korostin erityisesti käsien liikkeen merkitystä loppukohtauksessa. Snellman oli innokas opettelemaan bassorummun käyttöä, joka oli sinänsä positiivinen asia. Rummut pitäisivät kohtauksissa soiton rytmin yllä, jotta muut pysyvät mukana. Snellman tuntui oppivan perusasiat melko tehokkaasti, ja meille järjestyi lisää harjoitteluaikaa kohtausten kuvausväleissä.

Elokuvassa on neljä kohtausta, joissa kaikki päähahmot soittavat yhdessä. Kolme niistä kuvattiin tänä päivänä. Ensimmäiseksi kuvasimme kohtauksen 6, jossa Niko ja Pulla ovat bändin pääsykokeissa. Heidän yhteissoittonsa on pelkkää melua ja kakofoniaa. Kohtaus alkaa, kun Paula virittää kitaraa. Kekäläinen ei ollut ennen tehnyt tätä, joten näytin miten e-kielen viidennen nauhan tulisi kuulostaa samalta kuin vapaa a-kieli, ja tähän tulokseen pääsee vääntämällä kitaran päässä olevaa tappia. Rumpujen suhteen opastin Snellmania iskemään kaikkia rumpuja todella intohimoisesti, ikään kuin hän istuisi ensimmäistä kertaa rumpujen ääreen ja olisi todella kiinnostunut miten paljon ääntä niistä voi lähteä. Varsinaista komppausta tuli kuitenkin välttää, joten ohjeistin iskemään lähinnä toimeja sekä symbaaleja. Soiton lopussa ride-symbaalin telineen tulisi myös kaatua, joka on normaalisti melko epätavallista. Totesin, että jos Snellman iskee symbaalia myös alapuolelta, saamme telineen kaatumisen näyttämään tarpeeksi hyvältä. Asetin telineen hieman epävakaaaksi ja vedin sen kumoon pehmusteiden päälle viimeisen iskun kohdalla. Pysyttelin itse tietenkin kuvan ulkopuolella.

Rautiaisen tehtävänä oli käsikirjoituksen mukaan poimia kitara kaulaan ja luoda meteliä. Melun tuottaminen ei vaatinut ohjeita, joten olennaisinta oli pyrkiä välttämään Rautiaisen soittokokemuksen näkymistä. Tämä voisi potentiaalisesti näkyä pienistä eleistä, kuten kitaran asettamisesta kaulalle, sormien liikkeistä tai miten hän pitelee kitaraa. Ohjeistin laittamaan kitarahihnan pelkän kaulan

ympärille aloittelijamaisesti sekä liikuttamaan molempia käsiä ilman ranneliikkeitä jotta soittokokemus ei näkyisi. Katseen olisi hyvä pysyä kitarassa, mutta vilkaisut Paulaa kohti olivat myös kohtauksen tunnelmaan sopivia.

Kuudennen kohtauksen jälkeen kuvasimme kohtauksen 12, jossa bändi on harjoitellut yhteissoittoa jo monta viikkoa eli sen tuli myös kuulostaa jokseenkin läpimenevältä punkilta. Soittokohtaus kuvattiin pitkänä staattisena kuvana ilman paljoa leikkausvaraa, joten kaikkien piti pystyä soittamaan yhdessä. Opetin Snellmanille miten kappale lasketaan käyntiin rumpukapuloilla ja ohjeistin soittamaan *Teet musta sairaan* komppia. Näytin myös miten soiton voi lopettaa iskuilla symbaaleihin, kuten varsinaisen kappaleenkin loppuessa. Rumpujen soitossa ei ollut oikeastaan mitään moitittavaa, soiton elehdintä oli hyvin jäykkää, mutta totesimme ohjaajan kanssa että se sopi hahmon eksentriseen luonteeseen. Toivoimme sitten loppukohtaukseen isompaa elehdintää.

Rautiaisen basson soitossa ei ollut paljoa tarvetta tarkennuksille, joten ohjeistin vain mitä sointuja kohtauksessa soitetaan. Kaiken kaikkiaan ongelmia ei ilmennyt, Rautiainen vain käytti epähuomiossa useampaa sormea otteiden hakemiseen joissakin otoissa. Tällä ei kuitenkaan ollut kovin suurta merkitystä, sillä hahmo oli kuvassa taka-alalla. Soinnut olivat D – A – G – A -kiertoa, eli *Teet musta sairaan* säkeistöä. Bändi soittaa tässä vaiheessa yhtä sävelaskelta matalampaa kuin loppukohtauksessa. Täten kun loppukohtauksen kappale soi, versio on moduloitu verrattuna harjoituksiin. Ajattelin tämän luovan jännittyneen sävyn loppukohtauksen sointimaailmaan.

Kohtaus oli ensimmäinen, jossa Kekäläinen soitti kitaraa. Hän oli harjoitellut soittoa ennen kuvauksia, mutta voimasointuja piti silti vielä hieman hakea. Täysin kokeneen kitaristin illuusion luominen osoittautui siis vaikeaksi. Soiton olisi tässä kohtauksessa ollut hyvä näyttää todella uskottavalta, mutta oikean käden jähmeä liike ja katseen keskittyminen kitarasointuihin eivät sopineet kokeneen muusikon soitantaan. Soitto näytti kuitenkin tarpeeksi uskottavalta eikä Paulan tarvitsisikaan olla tarinassa oikeasti kitaravirtuoosi, vaan riitti että hän vaikutti siltä Nikon silmissä. Kuvassa ei myöskään näy Paulan soittoa yksityiskohtaisesti, joten mielestäni kohtaus toimi hyvin.

Viimeisenä kuvasimme kohtauksen 8, jossa bändi on jo kasassa ja harjoittelee yhteissoittoa. Kerroin näyttelijöille, että kyseinen kohtaus tapahtuu ennen aiemmin kuvattua kohtausta, eli hahmojen taidot ovat vielä aluillaan. Olin suunnitellut bändin harjoitussoiton rakentuvan hiljalleen kohti valmista loppukohtauksen kappaletta. Rummut soittavat ensimmäisissä harjoituksissa peruskomppia ja Paula opettaa Nikolle kuinka A-soinnusta siirrytään G-sointuun. Asetelma Kekäläisen ja Rautiaisen välillä oli hauska, koska kohtauksessa kokenut kitaristi opettaa aloittelijalle soittoa, vaikka todellisuudessa kokematon kitaristi näytteli opettavansa soittoa kokeneemmalle muusikolle. Opastaessaan 3- ja 5 -nauhojen välillä liikkumista ylös ja alas, Kekäläinen käytti termiä väärin päin. Kun siirryttiin viidennen nauhavälin A-soinnusta kolmannen nauhavälin G-sointuun, hän opasti siirtymään ylöspäin vaikka todellisuudessahan tilanteessa siirrytään asteikkoa alaspäin. Koin erheen luonnollisena kitaran muodon vuoksi, mutta huomautin asiasta ja ongelma korjaantui.

Kuvauspäivän loppuun oli varattu aikaa soittoharjoituksia varten jopa tunnin verran. Koin kuitenkin, että Snellman oli saanut tarpeeksi harjoitusta kuluneen päivän aikana, joten lisäharjoitukset eivät olisi välttämättömät. Harjoituksiin oli kutsuttu myös Rautiainen ja Kekäläinen, jotta pystyisimme harjoittelemaan loppukohtauksen soittoa kunnolla. Kuitenkin ohjaajakin totesi, että kaikki olivat melko väsyneitä pitkän kuvauspäivän jälkeen. Jätimme siis illan harjoitukset väliin.

3.2.3 Nekalan koulu, 22. huhtikuuta

Elokuvan konserttikohtaus jätettiin viimeiselle kuvauspäivälle, koska sen suuren tuotannollisen skaalan uskottiin tuottavan haasteita. Avustajia oli kymmeniä ja aikataulu oli tiukka. Saavuin kuvauspaikalle varhain aamulla ja varmistin soittimien kunnon sekä vireen. Kävin äänittäjän kanssa työnkulun läpi taustaraidan soittamisesta. Olin varannut *Teet musta sairaan* -kappaleesta usean version kuvauksia varten, koska en halunnut kuvausten kärsivän aikataulullisia tai muita käytännön ongelmia musiikin takia. Oleellisimmat seikat, minkä vuoksi tein yhteensä 13 versiota kuvauksiin olivat kappaleen pituus sekä taustametronomin käyttö. Jaoin versiot kahteen pääkategoriaan, jotka olivat

kokonainen kappale sekä kappaleen osat. Kaikkien versioiden alussa soi käyntiinlaskun aikana e-nuotti sävelkorkeuden löytämisen helpottamiseksi. Kappale kuitenkin on suurimmilta osin pelkän basson säestämä, ja matalista taajuuksista voi olla haasteellista löytää sävelkorkeus.

Kokonaisen kappaleen kansioista pääsi käsiksi pituudeltaan alkuperäisen ja pidennetyn version variaatioihin. Lisäsin pituutta bassointroon sekä C-osaan koska oli mahdollista, että alkuperäinen versio olisi liian nopea kaikelle käsikirjoitetulle toiminnalle. Kaikista tiedostoista oli vaihtoehtona kappale metronomilla ja ilman. Jokainen versio kuitenkin lähti käyntiin yhdellä tahdilla metronomia. Olin huolissani, että metronomi saattaisi vuotaa laulumikrofoniin laulua äänittäessä, joten tein varmuuden vuoksi myös version jossa "klikki" on vain introssa sekä C-osassa. Lisäksi mukana oli versio kappaleesta omilla lauluosuuksillani jos sille tulisi tarvetta. Kuvauksissa kokeiltiin ensin alkuperäistä pituutta kappaleesta, mutta pidempi todettiin toimivammaksi koska ylimääräiset osat pystyisi leikkaamaan pois. Metronomi ei vuotanut mikrofoniin, joten pystyimme käyttämään versioita joissa se kuului taustalla. Tämä helpottikin näyttelijöiden rytmissä pysymistä erittäin paljon.

Jaoin kappaleen yksittäiset katkelmat yksinkertaisesti kahteen kansioon, eli versiot metronomilla ja ilman. Ensimmäinen tiedosto oli kuusitoista tahtia kertosäkeistöä. Toinen oli säkeistön sointukiertoa 16 tahtia. Kolmas sisälsi C-osaa 16 tahtia, jonka jälkeen kappale kulkee loppuun asti. Varauduin siihen, että jokainen kuva ei välttämättä ole masterina kuvattu. Erityisesti jos soiton esittämisessä ilmenisi ongelmia, olisi tärkeää pystyä laittamaan soimaan taustaraita juuri oikeasta kohdasta oikean kestoisena hyvän oton varmistamiseksi. Tekemistä päätöksistäni käytettiin kahta variaatiota, mutta sain mielenrauhaa sillä, että versioita oli varmasti tarpeeksi jokaiseen tilanteeseen.

Aloitimme viimeisen kohtauksen kuvaamisen klo 14:00. Tätä ennen ehdin käydä jokaisen näyttelijän kanssa oleelliset asiat läpi vielä kerran. Snellmanin tulisi kuunnella taustalla soivaa metronomia, jotta tämä pysyisi soitossa mukana. Epärytmiset rummut saattaisivat aiheuttaa Rautiaiselle ongelmia laulun kanssa. Harjoittelimme taustanauhan kanssa soittamista ja musiikki säädettiin lujalle, jotta se kuului soiton läpi. Snellman pysyi tahdissa mukana niin kauan kun hän

keskittyi omaan soittoonsa. Tällöin elehdintä jäi vähäiseksi. Kehotin häntä unohtamaan bassorummun käytön ja keskittyä yläkroppansa elehdintään sekä rytmiin. Tarkkaillessani monitorista kuvauksia huomasin, että Snellman kyllä pysyi riittävän hyvin rytmissä mukana, mutta hänen habituksessaan ei ollut kohtauksessa tarvittavaa eleistöä. Olin osannut ennakoida tämän ja sain varattua aikataulusta pienen hetken pick-up kuville, jotka ohjasin itse. Käytimme taustaraitoja säkeistöstä sekä C-osasta. Näissä kuvattiin ainoastaan Snellmanin soittoa, jotta elokuvaan saisi leikkausvaraa tunteikkaasta rumpujen soitosta. Opastin häntä iskemään kapuloillaan voimakkaasti ja napakasti isoilla liikkeillä, katselemaan yleisöä ja hymyilemään. Otimme myös ilman taustaraitaa otoksia kun kannustin Snellmania vain soittamaan näyttävästi ilman että hän huolehtii rytmistä. Arvelin, että tällaisiakin otoksia pystyy käyttämään elokuvassa kunhan niihin ei vain jäädä liian pitkäksi aikaa.

Rautiaisen tehtävänä oli päähenkilön roolissa soittaa bassoa sekä laulaa. Muistutin vielä sävellajista ja siitä, että kertosäkeissä hän voisi soittaa vapaata e-kieltä. Korkeampi sävellaji sopi paremmin hänen lauluääneensä. Korkeampi ääni luo myös temaattisesti sopivaa epävarmuutta ja jännitystä kohtaukseen. Soiton ei tarvinnut enää vaikuttaa liioitellun aloittelijamaiselta, mutta pidimme kiinni pelkän etusormen käytöstä sointuotteiden hakemisessa. Basson soiton suhteen kuvauksissa ei ilmennyt ainuttakaan ongelmaa, vaan isommat esteet ilmenivät sanoituksissa. Rautiainen lauloi mielestäni todella asianmukaisesti, mutta sanoitukset pääsivät unohtumaan muutamissa kohdissa. Hankalimmaksi osoittautui toisen säkeistön toinen puolisko, joka on rytmitykseltäänkin aiempaa monimutkaisempi. Selitin, ettei ollut syytä huoleen, hän olisi vapaa artikuloimaan ja rytmittämään sanoitukset toisessa säkeistössä omaan tyyliinsä sopivasti. Tärkeämpää olisi, että sanat kuuluvat selkeästi. Jos sanat pääsivät unohtumaan, oleellisinta oli jatkaa asenteella. Rautiaisen ääni alkoi viimeisissä otoissa väsymään, mutta ensimmäisissä oli paljon käyttökelpoista materiaalia. Äänitimme laulun paikan päällä ja otoista leikattiin parhaat osat lopulliseen elokuvaversioon.

Kekäläisen hahmo liittyi mukaan soittoon vasta C-osan lopussa, joten hänellä oli kaikista vähiten ulkoa opeteltavaa kappaleen rakenteen kannalta. Kävin silti hänenkin kanssaan yhdessä läpi soittoasiat, vaikka ne tuntuivat olevan hänellä

jo hyvin hallussa. Hän myös muisti kappaleen rakenteen ulkoa, mikä oli todella hyvä asia, koska soiton aloittaminen ja lopettaminen oikeissa kohdissa osoittautuivat todella tärkeiksi. Emme vahvistaneet bassoa tai kitaraa, mutta niistä kulki line-in signaali suoraan äänittäjälle. Tallenteiden ei tarvinnut olla käyttökelpoisia, mutta kaikki oli kuitenkin hyvä taltioida.

Kaiken kaikkiaan kaikista vaikeimpana pidetty kuvauspäivä liikkeihin aikataulusta edellä ja kuvaukset sujuivat muutenkin ongelmitta ainakin musiikkivastaavan näkökulmasta. Isoimpana ongelmana oli rumpujen ajoittainen epärytmisyys, joka sekoitti joissakin oioissa Rautiaisen laulun ja soiton. Näitä ei kuitenkaan ollut kovin paljoa ja ei amatöörimuusikolta voi vaatiakaan liikoja, kun soitosta ei ole aiempaa kokemusta. Metronomin seuraaminen voi osoittautua monelle muusikollekin vaikeaksi.

3.3 Jälkituotanto

Kun elokuva oli saatu kuvattua, materiaali siirtyi leikattavaksi, jossa sen oli määrä olla syksyyn asti. Leikkausversioita tehtiin useita ja materiaali vaati raskasta uudelleensuunnittelua, jotta elokuvasta saataisiin ainutlaatuinen kokonaisuus. Elokuvaan kuvattiin syksyllä lisämateriaalia ja leikkausversio eroaa alkuperäisestä käsikirjoituksesta huomattavasti. Elokuvan teemat ja tarina pysyivät kuitenkin samankaltaisena, vaikka monta kuvaa leikattiin joko kokonaan pois tai jätettiin vain osiksi montaaseja.

3.3.1 Projektin tekniset tiedot

Minua pyydettiin käyttämään 48khz *sample ratea* ja 24 bittisyvyyttä äänityksissä. Tiedostot tuli toimittaa äänisuunnittelijalle näillä teknisillä tiedoilla wav. formaatissa ja otin tämän huomioon jo projektia luodessani. Toinen huomioitava seikka oli kuvan *framerate*, joka oli tässä elokuvassa 24. Käytössäni oli kaksi näyttöä, toista käytin videon monitorointiin ja toista työasemana. Loin aluksi kolme raitaa joihin asetin kitaravahvistinsimulaattorit ja säädin niistä ulostulon omalle kanavalleen. Pystyin täten luomaan uusia audioraitoja joissa käytin tätä

ulostuloa sisääntulona. Tämä mahdollisti useamman kitara- ja bassoraidan luomisen ilman suurta kovalevyn kuormitusta. Tein myös kolme midiraitaa, joihin asetin *Addictive Drums 2*, *Omnisphere 2* ja *Kontakt* vst-pluginit. Tein myös näille omat lähdöt ja sisääntuloraidat kovalevyn kuormituksen välttämiseksi. Nimesin kaikki raidat jotta en menisi sekaisin niiden kanssa. Loin myös temporaidera, jotta voisin säätää tempoa vapaasti.

3.3.2 Tyylin löytäminen

Ensimmäinen leikkausversio valmistui noin kaksi viikkoa kuvausten päättymisen jälkeen. Tätä odottaessani tarkastelin kuvauksista leikattuja daylies-koosteita, joissa jokaisen kuvauspäivän kohtaukset olivat tiukoissa koosteissa. Materiaalia hyödyntämällä ei pystynyt säveltämään musiikkia, joka tulisi käyttöön lopulliseen elokuvaan. Olin kuitenkin innokas aloittamaan tekoprosessin mahdollisimman aikaisin, jotta minulla olisi paljon aikaa löytää sopiva tyyli käytännön kokeilujen avulla. Olin toki suunnitellut jo etukäteen mikä elokuvassa voisi toimia, ja suunnittelin pitäväni tietyistä seikoista kiinni. Koin, että koska elokuva on punk-henkinen, musiikki voisi monelta osin rakentua rumpujen ja basson komppaukseen. Halusin kokeilla rock-musiikin perinteisten soittimien lisäksi myös klassisia instrumentteja kuten viuluja, selloa ja puhaltimia. Suunnittelin myös syntetisaattoreiden käyttöä jossakin määrin ajankuvan luomisen vuoksi. Ne voisivat toimia myös taustalla mattoina.

Ensimmäisen raakaleikkausversion valmistuessa kokoonnuimme leikkaajan sekä ohjaajan kanssa leikkauspisteelle ja kävimme elokuvan läpi kohtauksittain. Tarkoitukseni oli avustaa leikkaajaa musiikkikohtausten leikkauksen kanssa, jotta valitut soittokuvat olisivat yhtenäisiä kokonaisuuden kanssa. Kävimme myös läpi mihin kohtauksiin ohjaaja toivoi musiikkia ja mitkä voisivat toimia pelkällä äänisuunnittelulla. Tässä vaiheessa leikkausversio seurasi hyvin tarkasti käsikirjoitusta eikä kohtauksia oltu vielä karsittu. Oletin, että karsintaa tulisi vielä tapahtumaan, joten osasin valmistautua tekemään paljon muutoksia tulevien musiikkiversioiden kanssa. Ohjaaja toivoi musiikkia suurimpaan osaan kohtauksista. Jätimme vähemmälle huomiolle kohtaukset, joihin oli suunniteltu elävää äänimaisemaa.

3.3.3 Varhaiset leikkausversiot

Tiedostin, että seuraaviin leikkausversioihin tulee vielä huomattavia muutoksia. Ensimmäisen version parissa työskentely osoittautui siitä huolimatta hyväksi harjoitukseksi tyylin hakemisessa. Versio oli kestoaltaan melko pitkä. Leikkauksessa kohtaukset oli aseteltu oikeaan järjestykseen ilman varsinaista karsimista. Tässä vaiheessa tällainenkin versio oli hyödyllinen musiikin suunnittelun aloittamiseksi. Käytin kokeilun vuoksi paljon *Kontakt* -kirjastojen klassisia instrumentteja. Ne auttoivat luomaan sinemaattista musiikkimaisemaa. Musiikillisesti kevyempiin kohtauksiin kokeilin yksinkertaisia kuvioita bassolla ja kevyttä komppausta rummuilla.

Koska kyseessä oli opiskelijaprojekti, leikkausversioita tuli esitellä opettajille tietyin väliajoin. Ajan kuluessa sain uusia leikkausversioita käyttööni. Sovitin aiemmat demoni niihin sopiviksi ja sävelsin kokonaan uusia versioita. Säveltämäni musiikki oli rytmipainotteista, ja pienetkin muutokset leikkauksen rytmissä saivat helposti tekemäni nyanssit epärytmiin kuvan kanssa. Tämä olikin haastavimpia ja työläimpiä seikkoja sävellystyössä. Jos olin esimerkiksi säveltänyt kohtaukseen musiikkia sointukierto, joka päättyy kohtauksen lopussa ja kohtauksesta vähennetään kuvien pituutta, sointukierto ei ehdi loppuun asti vaan jatkuu seuraavaan kuvaan asti. Ratkaisuna tähän voi olla tempon kiihdyttäminen tai kappaleen säveltäminen kokonaan uudelleen. Uudelleensävellyks osoittautui toimivammaksi ratkaisuksi, sillä yleensä asettamani tempo oli jo lähtökohtaisesti kohtausten tunnetiloihin sopiva.

Sain työryhmältäni palautetta ensimmäisten opettajakatselmusten jälkeen. Palautteen mukaan elokuvan koettiin olevan liian musiikkipainotteinen. Elokuvamusiikkia säveltäessä tuleekin olla tarkkana juuri siitä, ettei musiikki vie kohtausta autonomisesti eteenpäin ellei näin ole etukäteen suunniteltu. Musiikin ei tarvitse reagoida kaikkeen mitä ruudulla tapahtuu, vaikka tällaistaikin tekniikkaa voidaan hyödyntää esimerkiksi slapstick-komiikassa. Musiikki ei vastaavasti saisi olla myöskään liian kevyttä elokuvassa, joka asemoituu punk-yhtyeen ympärille. Lisäksiokuva oli alusta alkaen suunniteltu sisältämään paljon musiikkia. Tehtäväni oli siis löytää sopiva tasapaino hienovaraisuuden ja suurieleisyyden väliltä.

3.3.4 Introanimaatiot

Käsikirjoituksessa oleva aloituskohtaus ei ohjaajan ja leikkaajan mukaan toiminut hyvin, joten elokuvan suunniteltiin alkavan suoraan koulun pihasta. Suoraan toisesta kohtauksesta aloittaminen ei myöskään kuitenkaan toiminut sellaisenaan, joten elokuvalla suunniteltiin animaatiota kuvan edelle. Alkutekstien kohdalle kokeiltiin rumpuiskuja, jotka menivät tahdilleen tekstien kanssa. Ehdotin, että rumpujen lisäksi taustalla voisi kuulua muiden soitinten ääniä, kuten kitaran kytkemistä vahvistimeen, soitinten virittelyä sekä muuta tämänkaltaista äänimaisemaa. Rumpujen iskuihin synkronoidut tekstit alustivat avauskuvaa koulun pihasta, jota elävöittää äänekäs ja pitkä rock-henkinen kitarasointu sekä rumpujen päristely. Tämän tyylisiä versioita kokeiltiin usealla variaatiolla, mutta avauskohtaus muuttui lopulta takaisin alkuperäiseen.

3.3.5 Voiceover

Kävin katsomassa uusia leikkausversioita editointitiloissa aina kun uusi versio valmistui tai kun kokeiltiin jotain uutta. Elokuvan rakennetta päätettiin muuttaa radikaalisti, esimerkiksi leikkaamalla kohtauksia montaaseiksi, lisäämällä *voiceover*-puhetta sekä toteuttamalla lisäkuvauksia. Toimin voiceovereiden kokeiluvaiheessa niiden äänenä, joten nauhoitin uusiin versioihin aina uudet repliikit ohjaajan valmistamien tekstien mukaisesti. Tätä työvaihetta toistettiin moneen otteeseen uusien versioiden valmistuessa, mutta tehtävä ei haitannut tai hidastanut säveltämisprosessiani. Lopullisessa leikkausversiossa käytettiin Rautiaisen ääntä.

3.4 Musiikki kohtauksittain

Seuraavissa kappaleissa esittelen elokuvan lopullisessa leikkausversiossa käytettyjen kohtausten sävellykset kronologisessa järjestyksessä. Kerron niiden ideointi- ja luomisprosessista, ja käyn myös läpi muutamia aiempiin leikkausversioihin perustuvia demoja. Elokuvasta poistettiin neljä kohtausta,

joista osan sisältöä leikattiin montaasimuotoisiksi. Sävelsin silti kyseisiin kohtauksiin musiikkia ennen kuin niistä luovuttiin. Erittelen näitä kokeiluja lopuksi.

3.4.1 Kohtaus 1: ”Polkupyörä”

Kohtaus pysyi poissa leikkausversioista pitkään, kunnes se otettiin takaisin käyttöön myöhempiin versioihin elokuvan rakenteen muutosten myötä. Kohtaukseen lisättiin voiceover sekä still-kuviin pohjautuvia animaatioita. Voiceoverissa Niko kertoo lyhyesti hahmonsa elämäntilanteesta, kiinnostuksen kohteista sekä enteilee menestyksestä kouluvuotta. Kyseessä on elokuvan aloituskohtaus, ja musiikin täytyy olla mukaansatempaavaa - jotain, mikä sitouttaa katsojan elokuvan tarinaan ja hahmoihin. Koska elokuva kertoo nuorista, jotka perustavat bändin koin, että aloitusmusiikin tulee myös olla rock-henkistä. Tämä päätös perustui oikean tunnelman sekä ajankuvan asettamiseen. Kiihkeä tempo sopi päähenkilön innostukseen sekä odotukseen tulevasta, joten pysyttelin siinä kaikissa sävellyksen eri vaiheissa. Vaikka elokuvan yhtye soittaa punk-musiikkia, en kokenut alkukohtauksen vaativan vielä piirteitä kyseisestä genrestä.

Päädyin noudattamaan I – IV – V blues-kaavaa G#-duurin sävellajissa. Pyrin säilyttämään soiton sen verran yksinkertaisena, että voiceover toimisi sen päällä. Kappale ei kuitenkaan saanut olla tylsä, joten soitin soolokitaraa rytmikitaran päälle. Kappale jatkuu ensimmäisestä kohtauksesta toisen kohtauksen alkuun. Viimeisten tahtien aikana kaikki kitaraäännet muuttuvat aggressiivisemmiksi, kun voiceover päättyy ja elokuvan nimi paljastetaan tekstiplanssilla.

Bassokuvio seuraa kahdeksasosanuottien rytmiä ja pysyy juurinuoteissa. Poikkeuksena tahdin viimeisellä neljäsosan iskulla soi sävel c, ja tahdin viimeisen neljäsosan heikolla tahdinosalla kuullaan d. Tapahtuu siis kromaattinen nousu c nuotista d#-nuotin kautta takaisin sointukierron alkuun. Jätin basso-ornamentit melko yksinkertaisiksi, koska niistä syntyi liiankin leikkisää tunnelmaa elokuvan alkuun. Halusin kuitenkin säilyttää osan tätäkin tunnetilaa. Viimeiset neljä tahtia etenevät bassolla juurinuottien skaaloja pitkin, kun kohtauksen sisältökin muuttuu luonteeltaan jännittävämmäksi.

Kohtauksen säveltäminen ei osoittautunut haastavaksi itsessään, mutta uusiin leikkausversioihin sovittaminen aiheutti ongelmia. Introkappale nojaa hyvin pitkälti rytmikkyyteensä, ja kun yhdessä leikkausversiossa I – IV - V sopivat kohtauksen kanssa loistavasti tahdilleen, toisessa leikkausversiossa pienetkin muutokset vaikuttavat kappaleen toimivuuteen. Tässä tapauksessa musiikilla ei osoiteta muuta kuin lopussa ilmestytvä *title card*, jonka olin ottanut huomioon sävellyksessäni. Täten jos aiemmat kuvat pitenevät tai lyhenevät, title card ei enää ole iskulleen kohdallaan säveltämäni kappaleen kanssa. Musiikkia ei voisi käyttää sellaisenaan ja katkaista leikkauksen kohdalla. Tällöin sointukierron kadenssi jää epätäydelliseksi ja kuulija huomaa jonkin puuttuvan.

Viimeisessä leikkausversiossa aiempiin kuviin tehtiin muutos ja säveltämäni kappale oli liian pitkä. Aloitin kappaleen työstämisen viimeisten leikkausversioiden aikana ja olin käsittänyt, että kyseisten leikkausten pituuksiin ei tulisi enää muutoksia. Tilanne perustui siis kommunikaation puutteeseen omalta osaltani. Ongelma kuitenkin sai helpon ratkaisun, kun siirsin kappaleen alkamaan jo hieman ensimmäistä kuvaa. Leikkaaja pidensi aloituskuvaa ja lopullinen kappale istuu kohtaukseen hyvin. Tämä tarjosi myös idean, kuinka elokuva voi alkaa musiikilla ja lyhyillä alkuteksteillä. Valmistin kaksi tahtia pelkkää rumpukomppia ennen varsinaisen kappaleen alkua. Käytin kahta erilaista rumpusettiä, joista toinen oli tyyppillinen akustinen setti ja toinen perkussiivinen.

3.4.2 Kohtaus 2: ”Koulun piha”

Ensimmäisen kohtauksen kappale jatkuu koulun pihalle ja rauhoittuu tunnelmaltaan title cardin jälkeen. Aiempi sointukierro jää pois, ja taustalle jäävät vain rumpujen kevyet symbaali-iskut. Taustalla soi korkea pitkä viuluääni. Niko katsoo polkupyörien luona skeittaripoikaa ja tyttöä, ja matkii pojan tyyliä. Tätä ei ollut syytä korostaa erityisemmin musiikilla, jotta elokuva ei anna tyylistään tietynlaista vaikutelmaa heti alussa. Tunnelma jatkuu, kun Niko poistuu polkupyörien luota kohti Pullaa.

Pullan esittely osoittautui haastavaksi musiikillisesti. Kohtauksessa hän kävelee hidastettuna Nikoa kohti. Pullan asu aiheuttaa Nikossa hämmentyneen reaktion. Kohtauksen tarkoituksena on esitellä päähenkilön paras ystävä ja hänen luonteensa räväkästi. Pulla pukeutuu vihreisiin vaatteisiin, käyttää kalastajalakkia, vanhanaikaisia silmälaseja sekä *Star Wars* -paitaa. Vaatteet ovat ajankuvaan sopivat, mutta nörttimäiset. Pullan eksentrisyyden korostamiseksi tahdoin muuttaa myös musiikin tunnelmaa. Aluksi äänitin mahdollisimman hölmön kuuloisen kappaleen, jonka tempo puolittuu aiempaan kappaleeseen verrattuna. Korostin hölmöyttä yksinkertaisella slap-bassolla ja lapsikuorolla. Taustalla soi theremin, joka tuo esiin Pullan kiinnostuksen avaruusfiktioon. Lopputulos oli hauska, mutta ohjaaja ehdotti, että kokeilisin enemmän katu-uskottavaa ja loistokasta musiikkia kohtaukselle. Tämän oli tarkoitus luoda kontrastia tilanteelle, jossa erittäin koomisen näköinen hahmo astuu tilanteeseen näennäisen coolisti. Tein kokeiluja western -tyylisellä rautalankakitaralle rakentuvalla kappaleella. Kappale oli loppujen lopuksi katu-uskottava, mutta sävyiltään hieman liian melankolinen. Seuraavaksi kokeilin Quentin Tarantinon elokuvien innoittamaa kitarasoolorevittelyä, jonka perustan luovat konemaiset rummut sekä mahtipontiset torvet. Tämä versio osoittautui toimivaksi, ja olikin käytössä leikkausversioissa pitkään referenssinä.

Kun Pullan saapumista edeltävät kuvat olivat muuttaneet pituuttaan moneen otteeseen leikkauksessa ja olin säveltänyt koko aloituksen uudestaan, kitarasoolorevittely ei enää toiminut kokonaisuudessa yhtä hyvin, vaan tuntui hidastavan elokuvan rytmiä. Hain kohtaukseen ideoita katselemalla kohtausta toistuvasti ja improvisoiden samalla kitaran kanssa. Jossain vaiheessa huomasin, että olin jäänyt jumiin aiempaan ideaan. Yritin vain luoda jotain samanlaista, mutta uuteen rytmiin sopivana. Ryhdyin pohtimaan, kuinka oikean tunnelman voi tavoittaa, ja lisäksi istuttaa kohtaukseen jotain Pullan hahmoon liittyvää. Ymmärsin, että olin soittanut kokeiluissani väärää soitinta: Pullahan on elokuvan bändissä rumpali, joten kohtausta voisi toimia rumpupainotteisena.

Soitin hyökkäävän rumpusoolon sähkörummuillani. Lisäsin tähän päälle muita soittimia, mutta jätin alkuun hetken vain rumpujen sooloa varten. Taustaa täydentävät sähkökitarat, basso, viulu sekä futuristinen syntetisaattori. Kohtauksessa leikataan Yoda-paidasta Nikon yllättyneisiin sekä pettyneisiin

kasvoin. Tähän lisäsin sähkökitaralla melodian, joka muistuttaa hieman Star Wars -elokuvan pääteemaa. Sävelet laskeutuvat kuitenkin kromaattisesti alaspäin, eli sektio kuulostaa enemmänkin farssilta kuin mahtipontiselta avaruusseikkailulta. Lopputuloksesta tuli todella erikoinen, eli oivallisesti Pullan hahmoa kuvaileva.

Pullan esittelyn jälkeen musiikki rauhoittuu basso- ja rumpupainotteiseksi. Kohtauksessa on Nikon ja Pullan välistä dialogia, joka täytyi huomioida musiikissa. Soitto on hienovaraista, basso toistaa vain kahta säveltä, f# ja g#. Suurin osa kappaleesta etenee pelkillä rummuilla, jotka soittavat jazz -henkistä rytmiä lähinnä symbaaleja ja virveliä hyödyntäen. Taustalla kuullaan myös viulu basson sävelten kohdalla.

3.4.3 Kohtaus 3: ”Luokka”

Luokkakohtaus kävi myös läpi useita muutoksia leikkausversioiden vaihtuessa. Sisältö kuitenkin pysyi pääasiallisesti samana. Kohtauksen motiivi on esitellä Paula ja osoittaa Nikon kiinnostus häntä kohtaan. Aiemmissa leikkausversioissa kolmatta kohtausta edelsi kohtaus, josta musiikki jatkui tähän kohtaukseen samassa rytmissä. Musiikin jatkuminen pitkälinjaisesti saattoi antaa mielikuvan, että elokuva on ilmaisultaan musiikkivetoisempi kuin sen oli tarkoitus. Aiempi kohtaus leikattiin lopulta pois, jolloin musiikin jatkuminen ei ollut enää niin korostuneen tuntuista.

Tyylillisesti minulla oli melko selkeä mielikuva siitä, mitä halusin jo ensimmäisistä versioista asti. Perkussiivisuus ja bassokomppaus tuntuivat omassa yksinkertaisuudessaan kohtaukseen sopivalta. Varhaisissa versioissa kokeilin myös klassisia instrumentteja melko runsaastikin. Ohjaaja toivoi musiikin paisumista, kun Niko kysyy luokkalaiseltaan voiko hänen viereensä istua. Lopputulos oli kauniin kuuloinen klassisilla instrumenteilla toteutettu nousu, mutta tämä ei sopinut kuitenkaan elokuvan tyyliin sentimentaalisuutensa takia. Kokeilin samaa myös vähemmällä klassisuudella ja tämä toimi paremmin. Ajattelin, että tilannetta ei tarvitse alleviivata liiaksi määrin - jännitteet toimivat myös ilman

musiikkia. Lopullisessa versiossa päädyin käyttämään vain bassoa, kitaraa ja rumpuja. Musiikki on vähäeleistä ja antaa paljon tilaa luokan äänimaailmalle.

Pojat istuvat pulpettiensa ääreen ja Paula astuu luokkaan. Niko kiinnittää huomion Paulaan, ja tätä korostetaan musiikillisesti. Tasainen rumpukomppaus lattiatomilla ja jyrkevä basso tehostavat Paulan punk-henkeä. Kontrasti aiempaan on selkeä, muttei liian merkittävä. Tamburiini sekä rytmimuna toimivat hyvin rytmisektion lisänä. Taustalla on mattona retrohenkinen syntetisaattori, vaikkakin erittäin hennosti. Tämä tuntuu luovan kokonaisuudesta eheämmän ja tuo myös ajankuvaan sopivaa tunnelmaa. Kokeilin mahtipontisempaa versiota, mutta se osoittautui tahattoman koomiseksi. Kuva ei ole visuaalisesti erityinen: Paula vain astuu luokkaan laajassa kuvassa. Suuren kuuloinen musiikki ei näinollen sopinut vaatimattomaan kuvaan.

Paula keskustelee skeittarin kanssa. Paula tekee luonteensa näkyväksi kritisoimalla skeittarin musiikkimakua. Painotin tätä hienovaraisesti keventämällä rumpuja ja muita instrumentteja, samalla antaen repliikeille tilaa. Kohdassa kuullaan myös ensimmäisen kerran melodinen teema, joka toistuu elokuvassa. Huomasin käyttäväni sävellyksissäni paljon kyseistä sävelmää, joten päätin käyttää sitä elokuvan pääteemana. Suunnittelin, että teema tulee esille aina, kun tarinassa tuodaan esille rokkarihenkeä. Paulan repliikkiä seuraa kevyt rumpufilli, jonka jälkeen musiikki rauhoittuu. Paulan istuu Nikon ja Pullan lähetyville. Kohtauksen jälkeen alkaa montaasi. Halusin luoda montaasin ja luokkahuonekohtauksen välille vastakkainasettelua, joten musiikki rauhoittuu hyvin hiljaiseksi Paulan ja Nikon vaihtaessa repliikkejä. Lopuksi kuulemme neljä nopeatempoista avoimen hi-hatin iskua, jotka kertovat seuraavan kappaleen alkamisesta.

3.4.4 Montaasi 1

Montaasi on omistettu Paulan esittelylle ja Nikon mielikuvalle hänestä. Nikon voiceover kertoo, kuinka taitava ja vaikuttava Paula on. Kuvat osoittavat hänen punk-henkeään ja soittotaitoaan. Paulan soittotaitoja esitellessä näytetään kuvat, joissa hän soittaa akustista kitaraa, ukulelea, bongorumpuja, pienikokoista

didgeridoota, melodicaa sekä munniharppua. Kappaleesta tuli nopeatempoista punkia.

Halusin tehdä soitinesittelyistä osan montaasikappaletta mutta tämä vaati sen, että soittokuvat osoittavat sävellyksen tempon. Soittokuvien alkaessa tiputan basson ja kitaran pois, siirtäen tyylilajin ulos punkista. Rummut jäävät soimaan taustalle pienellä kompoin muutoksella. Vaihdoin neljäsosalyönnit avoimilla hi-hateilla kiinnioleviin ja 1/8-iskuihin. Bassorumpu lyö vain tahtien ensimmäisellä iskulla. Tämä antaa tilaa akustiselle kitaralle sekä ukulelille. Bongojen kohdalla tuon mukaan basson sekä ryhdikkäämmän bassorummun. Kappale katkeaa munniharpan näpytyksellä. Pienen tauon jälkeen rummut tulevat takaisin lattiatomikompilla, mutta montaasi päättyy ääniefektin myötä. Siirrytään seuraavaan kohtaukseen, jossa ei ole musiikkia.

Sointujen suhteen montaasi on samassa sävellajissa kuin aiempi kohtaus. Soinnut noudattavat elokuvan teeman nuotteja. Juurisointuna toimii b-molli. Akustisen kitaran tullessa mukaan kappale moduloi F#-duuriin. Kitara jää pois ukulelen tullessa mukaan. Ukulele soittaa G#-duuria. Tämän jälkeen basso jatkaa h-mollissa samaan tyyliin kuin kappaleen alussa, toistaen tutuksi tulevaa melodiaa. Soitinten vaihtuessa sointujen muutokset olivat toimiva päätös.

3.4.5 Kohtaukset 5 ja 6

Niko ja Pulla katsovat ilmoitustaulua ja päättävät osallistua Paulan koesoittoihin. Musiikkiluokassa pojat esittävät epävarmoina Paulalle täyttä kakofoniaa kitaralla ja rummuilla. Paula ei ole vakuuttunut, eikä ota poikia bändiinsä. Käytäväkohtauksen kohdalla hetken hiljaisuus toi sopivaa balanssia aiemman montaasikohtauksen musiikille. Musiikkiluokkaan ei tarvita musiikkia, koska sinne valmistettiin äänimaisema. Lisäksi pojat yrittävät itsekin soittaa kohtauksessa. Musiikin käyttö kohtauksessa voitaisiin myös perustella, mutta elokuvan musiikkisuunnittelu hyötyy yhtäläillä musiikin puuttumisesta kuin itse soivasta ajasta. Kohtaus voi luoda vahvemman tunnereaktion, jos sitä ei taustoita musiikilla (Gilmartin 2019). Kohtauksen loppuessa rumpufilli toimii transitiona seuraavaan kohtaukseen.

3.4.6 Kohtaus 7: ”Käytävä”

Niko ja Pulla istuvat käytävällä. Niko on häpeissään suorituksestaan, Pulla on optimistinen ja juo maitoa. Paula tulee poikien luo ja lyhyen vuoropuhelun jälkeen suostuu ottamaan heidät bändiinsä sillä ehdolla, että hän opettaa heitä soittamaan. Pojat nousevat ylös ja lähtevät kävelemään Paulan kanssa käytävää pitkin. Paula ilmoittaa olevansa bändin kitaristi ja Niko päätyy basistiksi, vaikka ei ole kiinnostunut kyseisestä soittimesta. Kohtaus on sisällöltään hyvin samankaltainen kaikissa leikkausversioissa, eli mitään ei varsinaisesti leikattu pois. Merkittävimmät leikkaukselliset muutokset toivat kohtaukseen lisää vitsejä.

Koin kohtauksen säveltämisen haasteelliseksi. Hahmojen tunnetilat täytyi selvittää useaan otteeseen. Alkupuolella hyödynsin enimmäkseen taidemusiikin instrumentteja sävellyksessäni. Nämä kokeilut olivat liian ilmeisesti tunnetiloja painottavia, varsinkin kun Paula puhuu pojille. Paula kokee epävarmuutta myös itsestään, mutta tämä ei mielestäni ilmene visuaalisessa tulkinnassa. Musiikilla oli siis vaikea vahvistaa tunnetiloja sortumatta kliseisiin tai ylitulkittamiseen.

Päädyin lopulta hyvään ratkaisuun kun oivalsin elokuvan tyylin kokonaisuutena. Hahmojen liikkeellelhtöön asti kuullaan ainoastaan sähkökitaraa sekä bassoa. Myös rummut ovat läsnä luomassa dynaamisuutta. Varsinainen komppaus alkaa vasta, kun Niko ja Pulla hyväksytään bändiin. Tätä edeltävässä osassa ei ole kiinteää tempoa ja rummut toteuttavat iskuja toimeihin. Musiikki koostuu pitkistä kitarasoinnuista. Soitto on toteutettu näppäilemällä. Kitaran klangissa ei ole juurikaan säröä, mutta sitä ei kuitenkaan voi sanoa täysin puhtaaksi.

Fraasi rakentuu a-sävelten oktaavista, jota seuraa seksti. Elokuvan teemaa imitoiva basso-ornamentti johdattaa kitaran soittamaan sävelaskelta alemmaa g-sävelestä saman fraasin. Paulan kysyessä Nikolta hänen mielipidettään tytöstä, pohjasävel siirtyy a-säveleen. Samaan aikaan kitara-ambienssi voimistuu taustalla. Paulan hyväksyessä pojat bändiin sävelkudosta paisutetaan säröisillä A- ja G-voimasoinnuilla. Ambienssia tukee *feedback* sähkökitaran ja vahvistimen välillä kappaleeseen sopivaksi miksattuna.

Kiertävä ääni voimistuu Paulan tarjotessaan kättään Nikolle ja basso aloittaa uuden riffin soiton. Rummut tulevat mukaan symbaalin iskulla. Kappaleeseen syntyy vakaa rytmi lattiatomilla ja bassorummulla. Käytössä on kaksi sähkökitaraa, joista toinen seuraa basson kaavaa ja toinen soittaa pitkiä voimasointuja. Kappale hidastuu tempoltaan kohtauksen lähestyessä loppua. Musiikki antaa pienen hetken Nikon dialogille, jossa hän toteaa basson sittenkin sopivaksi soittimeksi. Basso imitoi vielä elokuvan teemaa ja uusi montaasi alkaa kohtauksen vaihtuessa.

3.4.7 Montaasi 2

Niko, Paula ja Pulla tutustuvat toisiinsa ja harjoittelevat yhteissoittoa montaasin aikana. Niko selostaa voiceoverissa tapahtumien kulkua. Leikkauksessa on käytetty satunnaisia soittokuvia yhtyeen harjoituksista, mutta en yhdistänyt kuvia säveltämäni musiikkiin. Tarkoitus ei ollut tehdä tässä vaiheessa musiikkia, jonka voisi ymmärtää bändin omaksi musiikiksi. Montaasin toisella puoliskolla Niko ja Paula istuvat kahdestaan rannalla harjoitellen akustisen kitaran soittoa. Heidän suhteensa alkaa lämmetä. Kun asiat vaikuttavat lupaavalta, Niko kertoo voiceoverissa Paulan määränneen hänet bändin laulajaksi.

Tempo on sama kuin aiemmassa kohtauksessa ja tyylilaji on rock. Rumpukomppi on perinteinen avoimella hi-hatilla toteutettu rock-komppi. Kappale jakautuu kahteen osaan, joista jälkimmäinen puolisko on rauhallisempi. Soinnut ovat D-duuri, G-duuri, C-duuri ja e-molli. Sähkökitaran äänenväri on säröinen. Ensimmäisellä puoliskolla kielet vaimennetaan *palm mutella* eli demppaamalla. Soolokitara luo kirkkautta musiikilliseen maisemaan korkeilla nuoteilla. Taustamattona on polyfonisia syntetisaattoriääniä jotka luovat kevyttä retrohenkeä kappaleeseen. Yleistunnelma on toiveikas ja positiivinen, mutta ei mielestäni korni.

Kun kuvat keskittyvät rannalle, jossa Niko ja Paula istuvat kahdestaan, kappale muuttuu kevyemmäksi sekä tunnetiloja korostavammaksi. Tämä aiheutti yllättävän paljon vaikeuksia, koska huomasin kokevani ihastuksen tunteiden ilmaisemisen hankalaksi. Sävelsin useita demoja ja kokeilin niin useita tyylillistä

variaatiota. Rumpujen katkaiseminen rantakuvien alkaessa oli luonnotonta, koska montaasikappale oli vasta alkanut ja pääsemässä käyntiin. Kevyempi soitanta ja kompin muuttuminen jälleen toimi. Tamburiini tasoittaa komppausta. Sopivien sointujen ja melodian löytäminen olivat kohtauksen varsinainen haaste.

Kokeilin muuttaa tyylilajin lähes täysin akustiseksi rantakuvien kohdalla. Lopputulos kuulosti hienolta, mutta voi mahdollisesti aiheuttaa hämmennystä katsojalle. Niko opettelee akustisen kitaran soittoa rannalla, ja myös taustamusiikki olisi akustista. Tarkoitus ei ollut kuitenkaan luoda yhteyttä musiikin ja Nikon kitaransoiton välille. Tunnelmasta tuli mielestäni liian korni, joten hylkäsin idean. Lopulta keksin, että duurisointujen päälle sopisi kitaramelodia, joka tavoittelee enemmänkin rock-asennetta kuin romantiikkaa. Tämä toimii mielestäni oikein hyvin. Kuvan ja musiikin välinen kontrasti kiertää kaikki kliseet olematta kuitenkaan mauton. Kappale saa pahaenteisen lopun, kun Niko kertoo voiceoverissa joutuvansa laulamaan. Jännitys tavoitetaan toistamalla aiemman kohtauksen lopussa kuultu riffi.

3.4.8 Kohtaus 9 ja 10: ”Kiss U”

Kohtauksessa Niko istuu koulun pihalla Paulan kanssa ja tiedustelee, mistä hänen tulisi laulaa. Paula vie hänet koulun kirjaston hyllyjen väliin kuuntelemaan musiikkia korvalappustereoilla. Musiikki on Paulan valitsemaa punkia, jossa on hänen mukaansa todella hyvät sanat. Kohtaus on leikattu siten, että osa tapahtumista on Nikon kuvitelmaa ja osa todellisuutta. Kuvitelmassa he suutelevat kiihkeästi, mutta todellisuudessa he vaihtavat vain lyhyen suukon.

Tiedustelin ohjaajalta, tulisiko kuunneltavan kappaleen kuulua selkeästi katsojalle, vai jäisikö se efektien peittoon epäselkeäksi. Neuvottelimme asiasta myös äänisuunnittelijan kanssa. Totesimme yhdessä, että kohtaus toimii hyvin, jos kuunneltavasta laulusta saa selvää. Lisäksi sanoitusten tulisi korostaa Nikon halua suudella Paulaa. Todellisuuden ja kuvitelman vastakkainasettelua ei ollut tarpeen ottaa huomioon sävellyksessä.

Tahdoin tehdä kappaleesta poikkeuksellisen likaista punkia, vailla minkäänlaista glamouria. Aloitin kappaleen työstämisen valmistamalla rakenteen rummuilla. Tämän jälkeen soitin kitara- ja bassoraidat, joista tulikin melko toimivat ensimmäisillä otoilla. Halusin luoda kappaleeseen vaikutelman, kuin se olisi äänitetty punkbändin autotallissa yhdellä otolla. Laulun sanoitusten tuli liittyä jotenkin suutelemiseen, mutta koska musiikin genre oli punk niin mikään kovin kaunis ja hempeä ei sopinut tyyliin. Improvisoin sanat ja toistin intron aikana *"kiss you, I wanna kiss you"*. Sanoitukset jatkuivat samantyyppisinä ja huvittavina. Lisäsin myös esimerkiksi sanat *"I don't know how but I wanna kiss you"*. Tarkoitus on ilmaista Nikon epävarmuutta tilanteessa. Vein sanojen absurdiuden pitkälle erityisesti, kun elokuvassa Paula kehuskelee kappaleen sanoja. Mielestäni tämä kuitenkin kannatti, koska kappaleesta tuli tarttuvan lisäksi myös hauska, ja hahmojen ajatukset tulevat siitä hyvin esiin. Kohtaus ei myöskään vaatinut muuta musiikkia: *Kiss U* toimii itsenäisesti diegeettisenä taustalla.

Kappaleen loppupuolella taustalle hiipii ambienttisia kitaraääniä. Toteutin nämä soittamalla sointuja ja kääntämällä hiljalleen kitaran äänenvoimakkuusnuppia. Levitin näitä usealle raidalle, toisilla myös bendasin nuotteja aivan kohtauksen lopussa. Tämä helpottaa transitiota seuraavan kohtauksen kappaleeseen. Seuraava kappale alkaa räväkästi, ja kevyt ambienttinen istutus toimi "lantrinkina" hyvin. Ambientti sointimaailma tuo ilmi Nikon ja Paulan sekavaa olotilaa. Kohtaus päättyy, kun Pulla keskeyttää tilanteen ja kutsuu parin katsomaan jotakin.

3.4.9 Kohtaus 11: "Juliste"

Niko, Paula ja Pulla katsovat käytävän seinälle kiinnitettyä ilmoitusta "limudiscosta", joka järjestetään samana iltana. Paula ja Pulla päättävät, että bändi esiintyy tapahtumassa. Niko epäröi. Paula kirjoittaa julisteeseen lisäyksen: *" + Bändi nimeltä Rasvaton Maito "*. Kamera lähestyy julistetta ja kohtaus vaihtuu seuraavaan. Ohjaaja toivoi kohtaukseen musiikillista nostatusta sekä korkeaa energiatasoa, koska tilanne on merkittävä tarinan kannalta. Jännityksen ja odotuksen tulisi kuulua kappaleesta.

Minulla oli alusta asti mielikuva siitä, minkä tyyllisen kappaleen tahdoin säveltää kohtaukseen. Aikaa kului enemmänkin oikeiden sävyjen löytämiseen. Totesin lattiatomeilla toteutetun komppauksen jälleen toimivaksi. Kokeilin myös istuttaa elokuvan loppukohtauksessa kuultavaa rumpu-breakia, mutta se teki kokonaisuudesta liian nopeatempoisen. Idea oli kuitenkin mielestäni mielenkiintoinen.

Kohtauksen melodia perustuu elokuvan teemaan. Aiemmissa kohtauksissa on kuultu sitä jo kevyesti, mutta tässä siihen nojataan todella voimakkaasti. Rytmitys ja nuottien järjestys ovat fragmentteja sekä muunnelmia teemasta, kunnes kamera lähestyy julistetta viimeisessä kuvassa. Tällöin kitara ja basso alkavat toistaa teemaa. Käytössä on yhteensä kolme kitararaitaa, joista yksi jäljittelee teemaa matalin ja dempatuin sävelin. Toinen soittaa korkeita diskantteja ja kolmas ajoittaisia kromaattisia nousuja nyanssien luomiseksi. Kappaleen tuli toimia transitiona edelleen seuraavaan kohtaukseen, jossa bändi soittaa omaa kappalettaan. Tämän toteuttamiseksi kappaleiden tempojen täytyi olla suurin piirtein samat. Myös sävellajin täytyi täsmätä ja tahtien tulisi osua kohdalleen. Jouduin tekemään erityisesti tahtien sovittamisen kanssa paljon töitä, kun leikkausversiot muuttuivat.

Seuraavan kohtauksen edelle kuvattiin lisäkuvia kitaravahvistimen päälle kytkemisestä, jotta soittotilanne olisi kiinnostava visuaalisesti. Vahvistinkuvien jälkeinen soittokuva ei ala tahdin ensimmäisestä tahdistakaan vaan toisesta. Transitio aiemmasta kappaleesta osoittautui tämän vuoksi ongelmalliseksi. Keskustelin äänisuunnittelijan kanssa asiasta ja päätimme, että vahvistinkuvien päällä olevaan musiikkiin voidaan lisätä efektejä, joiden avulla transitio on sulava.

3.4.10 Kohtaus 12: ”Musiikkiluokka” ja kohtaus 13: ”WC”

Bändi soittaa omaa kappalettaan lähes sujuvasti. Kohtaus äänitettiin kuvaustilanteessa, mutta se täytyi äänittää uudestaan, sillä äänitykset eivät olleet käyttökelpoisia lopulliseen elokuvaan. Kohtaus on melko lyhyt, eikä se vaatinut muuta musiikkia. Lopussa kuullaan ensisävelet seuraavan kohtauksen diegeettisestä discokappaleesta. Niko istuu vessakopissa kirjoittaen sanoituksia

illan konserttia varten, ja kertoo epäröinnistään voiceoverissa. Discokappale kuuluu vaimeasti seinien takaa.

3.4.11 Kohtaus 14: "Disco"

Paula ja Niko riitelevät tanssilattialla. Niko ei tahdo esiintyä, ja Paula poistuu paikalta pettyneenä. Pulla rohkaisee Nikoa näyttäen hänelle Yoda-paitaansa. Taustalla soiva kappale perustuu varhaiseen demoon, jonka sävelsin jo ennen kuvauksia. Työstin kappaletta pidemmälle jälkityövaiheessa, ja elokuvan äänisuunnittelija miksasi sen kohtaukseen sopivaksi tehden pieniä rakenteellisia muutoksia. Tempo on sama kuin kuvauksissa käytetyssä referenssikappaleessa, joten statistien tanssiliikkeet menevät suurin piirtein musiikin kanssa rytmilleen. Kappale on tyyliältään ajankuvaan sopiva ja laji on hip hop sekä pop. Syntetisaattorin sointi vahvistaa pahaenteistä mielikuvaa. Äänitin kappaleeseen myös rap-henkisiä lauluosuuksia. Hain sanoituksiin referenssiä 1990-luvun poikabändeistä, mutta niiden sisältö ei ole merkittävää tarinan kannalta.

Kappale nojaa vahvasti bassoon ja rumpuihin. Tunnelma on melko vakaa lukuunottamatta Pullan paidan esittelyä. Sain jo esituotantovaiheessa idean, että tässä kohtaa musiikissa esiintyy viittaus *Star Wars* -elokuvaan. Melodia ei kuitenkaan saa olla liian selkeä tekijänoikeussyistä, mutta kuitenkin tarpeeksi, jotta viittauksen tunnistaa koomisen efektin mahdollistamiseksi. Toteutin viittauksen siten, ettei se vaikuta täysin olevan osa soivaa hip-hop kappaletta, mutta ei myöskään irtainen osa kaiken päällä. Tunnussoittimena toimii retrohenkinen syntetisaattori. Sointi ei ole liian kirkas, jotta melodia ei ole liian päällellytyn oloinen. Melodia kestää ajallisesti noin kolme sekuntia.

3.4.12 Kohtaus 15: "Teet musta sairaan"

Viimeinen kohtaus keskittyy bändin esitykseen. Niko ja Pulla esittävät bändin yhdessä harjoittelemaa kappaletta, ja Niko laulaa kirjoittamiaan sanoja ensimmäistä kertaa. Kohtaus ei vaatinut muuta musiikkia, bändin oma kappale on riittävä. Ainoa hetki, jossa harkitsin musiikillista tehostusta on kun Niko ja

Paula vaihtavat repliikkejä keskenään. Kokeilut tästä osoittivat kuitenkin ylimääräisen musiikin turhiksi, koska kappale kantaa kohtauksen musiikillisesti itsenäisestikin. Kaikki lisäykset olisivat mahdollisesti irrottaneet katsojan konserttitunnelmasta.

3.5 Poistetut kohtaukset

Elokuvan rakenne muuttui leikkausprosessin aikana useaan otteeseen. Sävelsin musiikkia myös kohtauksiin, jotka poistettiin elokuvan lopullisesta leikkausversiosta. Musiikillinen kehitys toimii tietyillä tavoin jopa paremmin nopeamman leikkauksrytmin myötä.

3.5.1 Käytävä

Kolmannessa kohtauksessa pojat kävelevät koulun käytävää pitkin, kun Niko huomaa Paulan. Paula ei kiinnitä huomiota poikiin, mutta Niko on vaikuttunut Paulan ulkoasusta. Kirjoitin kohtaukseen nopeatempoisen rock-kappaleen, jonka melodiasta kehittyi myöhemmin elokuvassa toistuva teema. Testasin versioita käyttämällä sähkökitaraa sekä *pizzicato*-viuluja. Kokeilin myös raaempaa versiota ilman viuluja, ja se tuntui olevan uskollisempi elokuvan punk-hengelle. Jätin kuitenkin viulut soimaan hiljaisena taustalla. Kappale kokee muutoksen sävyynsä, kun Niko tuijottaa Paulaa. Rumpukomppi muuttuu kevyemmäksi, muut instrumentit soivat pitkinä sointuina ja melodia vaikenee. Mielestäni kohtauksessa oli hieno tunnelma ja se tempaisi katsojan mukaansa voimakkaasti musiikin säestyksellä. Kohtaus kuitenkin leikattiin elokuvasta lopulta pois.

3.5.2 Musiikkiluokka ja poikien vessa

Yhdeksännessä kohtauksessa bändi on ensimmäisissä soittoharjoituksissaan. Kohtaukseen ei kaavailtu ei-diegeettistä musiikkia, koska hahmot luovat äänimaailman omalla soitollaan. Taitojen puute on kuitenkin vielä niin huomattavaa, että soitto ei vielä kuulosta toimivalta. Sävelsin kohtauksen

loppuun bassosäestystä, jonka oli määrä toimia transitiona seuraavaan kohtaukseen. Musiikkiluokan kuvia käytettiin lopullisessa leikkausversiossa vain osana montaasia.

Kohtaus, jonka tunnelman korostaminen musiikilla osoittautui elokuvan haastavimmaksi oli kohtaus jossa Paula, Niko ja Pulla ovat koulun käymälässä. He meikkaavat poikien kasvoja ensimmäistä kertaa. Kohtaus on visuaalisesti todella yksinkertainen. Kohtaus etenee suurimmilta osin yhdellä laajalla staattisella kuvalla, jonka jälkeen siirrytään lähikuvaan. Kohtauksessa Nikon ja Paulan suhteen on tarkoitus lähentyä. Musiikki on kohtauksen merkittävin lisäkeino vahvistaa tätä tunnetason kehitystä. Kohtaus on verrattain pitkä, visuaalisesti epäkiinnostava eikä näyttelijöiden suorituksessa ilmene kaivattuja emotioita.

Musiikin säveltäminen kohtaukseen vaati useita versioita, koska oikeanlainen tyyli ei meinannut löytyä. Lähes kaikki valmistamani musiikki tuntui liian ilmeiseltä ja alleviivaavalta kohtaukseen enkä meinannut keksiä, mitkä soittimet sopisivat siihen. Mikään rytmikäs ei toiminut. Pitkät kitarasoinnut tuntuivat tylsiltä ja mielestäni niistä huokui helpon ratkaisun ääni. Klassiset instrumentit kävivät myös kokeilussa, mutta mikään ei tuntunut sopivan kuvan kanssa yhteen. Paras tulos omasta mielestäni syntyi kevyellä bassokomppauksella ja puhtailla kitaramelodioilla. Säilytin kohtauksen alkupuolen tunnelmaltaan vielä epäromanttisena ja enemmänkin jännittävänä, mutta vaihdoin emotiota kohtauksen loppua kohden, kun hahmot alkavat lähentyä. Lopulta kohtaus kuitenkin leikattiin elokuvasta pois. Kuvia käytettiin montaasissa.

4 POHDINTA

Bändi nimeltä Rasvaton Maito -elokuvan musiikista vastaaminen osoittautui pitkäkestoiseksi ja haastavaksi, mutta antoisaksi prosessiksi. Jälkituotantoa edeltävä työvaihe oli huomattavasti monipuolisinta musiikillisten kokeilujen ja näyttelijöiden ohjauksen myötä. Koin näyttelysuoritusten elokuvallisen jatkuvuuden olevan stressaavin osuus kuvaustilanteissa. Harjoitusten puute ja ajoittaiset viestintäongelmat aiheuttivat esteitä, jotka näkyivät kuvaustilanteessa ja lopputuloksessa. Ottaen kuitenkin huomioon näyttelijöiden soittotaustat, kaikki onnistui lopulta hyvin.

Esituotannon aikana valmistetut demokappaleet olivat hyödyllisiä elokuvan kokonaiskuvan kannalta. Sain niiden työstämisellä selkeämmän kuvan siitä, mitä ohjaaja halusi elokuvalla. Varsinaisen elokuvamusiikin sävellys kuvamateriaalin kanssa osoittautui haastavammaksi. Sävellysprosessin aloittaminen oli todella kiehtovaa, kun pääsin toteuttamaan ajatuksiani kuvattujen kohtausten päälle. Leikkausversioita ja demoja tuli kuitenkin tehtyä niin paljon, että koin lopulta epävarmuutta ja inspiraation puutetta työstäni. Huomasin myös, millainen vaikutus muiden antamalla palautteella on omaan motivaatiooni.

Kun leikkausversiot alkoivat lähestyä lopullista elokuvaa ja kaikki tuntui toimivan siltä osin, musiikin sävellys tuntui helpottuvan. Säilytin musiikin tyyllilajin johdonmukaisena ja olen lopputulokseen tyytyväinen. Omistin projektille paljon aikaa, jotta elokuvaa tukisi sellainen musiikki mikä siihen todella kuuluukin. Olen kiinnostunut toimimaan säveltäjänä elokuville jatkossakin. *Bändi nimeltä Rasvaton Maito* oli monipuolinen ja opettavainen kokemus. Olen kiitollinen saadessani olla osa sen työryhmää.

LÄHTEET

Davis, R. 1999. Complete Guide to Film Scoring. Boston: Berklee Press.

Gilmartin, A. 2019. Know the Score: Film, from Silence to Sound. Film Independent. Luettu 2.10.2019. <https://www.filmindependent.org/blog/https-www-filmindependent-org-blog-know-the-score-film-from-formative-silence-to-modern-sound/>

Kalinak, K. 2010. Film Music – A Very Short Introduction. England: Oxford University Press.

Kenttämies, J. 2006. Irti 'äänen sortovallasta'. Äänipää. Luettu 29.9.2019. http://www.aanipaa.tamk.fi/eloku_1.htm

Säger, K. 2014. Tunnelman luominen elokuvaan musiikin ja äänien avulla. Viestinnän koulutusohjelma. Tampereen ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

LIITTEET

Liite 1. Kohtausluettelo

1 EXT. KOULUTIE -- AAMU (1999)

Nikon esittely, kertoo taustansa voiceoverissa.

2 EXT. KOULUN PIHA – AAMU

Pullan esittely. Pullalla on *Star Wars* -t-paita. Niko antaa hupparinsa Pullalle, jotta paita ei näkyisi.

3 INT. KOULU. LUOKKA – AAMU

Niko ja Pulla istuvat luokan perälle. Paula istuu poikien viereen.

4 MONTAASI

Paulan esittely. Niko kertoo voiceoverissa Paulasta. Paula kirjoittaa bändi-ilmoitusta.

5 INT. KOULU. KÄYTÄVÄ – PÄIVÄ

Niko ja Pulla puhuvat bändi-ilmoituksesta. Niko suostuttelee Pullan osallistumaan koesoittoihin hänen kanssaan.

6 INT. MUSIIKKILUOKKA – PÄIVÄ

Niko ja Pulla tapaavat Paulan ja yrittävät soittaa hänelle rumpuja ja kitaraa. Paula ei hyväksy poikia bändiinsä.

7 INT. KOULU. KÄYTÄVÄ – PÄIVÄ

Niko ja Pulla istuvat käytävällä. Paula tulee heidän luokseen puhumaan. Pojat hyväksytään mukaan bändiin.

8 MONTAASI

Niko, Pulla ja Paula harjoittelevat soittoa. Voiceover kuvailee tilanteita. He viettävät paljon aikaa yhdessä ja poikien kasvot meikataan. Niko ja Paula viettävät kahdenkeskistä aikaa yhdessä ja heidän suhteensa lähenee. Niko saa kuulla joutuvansa laulamaan.

9 EXT. KOULUN PIHA. RÖÖKIPAikka – PÄIVÄ

Niko kysyy Paulalta mistä hänen tulisi laulaa. Paula pyytää Nikon mukaansa ja he poistuvat paikalta.

10 INT. KOULUN KIRJASTO – PÄIVÄ

Niko ja Paula kuuntelevat korvalappustereoista musiikkia. Niko fantasioi Paulan suutelemisesta. Todellisuudessa he vaihtavat kevyen suukon. Pulla keskeyttää tilanteen ja pyytää parin mukaansa.

11 INT. KOULU. KÄYTÄVÄ – PÄIVÄ

Niko, Paula ja Pulla katsovat ilmoitusta illalla järjestettävästä limudiscosta. Paula ja Pulla haluavat soittaa tapahtumassa ja Paula kirjoittaa julisteeseen ”+BÄNDI NIMELTÄ RASVATON MAITO”.

12 INT. MUSIIKKILUOKKA – PÄIVÄ

Niko, Paula ja Pulla soittavat yhdessä, musiikki kuulostaa jo toimivalta. Niko ei vielääkään tiedä mistä laulaisi.

13 INT. POIKIEN VESSA – ILTA

Niko kirjoittaa sanoituksia vessakopissa. Satunnaiset ohikulkijat puhuvat Nikon bändistä ivalliseen sävyyn. Niko kertoo voiceoverissa, että pitää tilannetta katastrofina.

14 INT. LIIKUNTASALI – ILTA

Niko ja Paula riitelevät koska Niko ei halua esiintyä. Paula poistuu paikalta vihasena. Pulla esittää Nikolle paitaansa ja lausuu *Star Wars* -elokuvasitaatin.

15 INT. LIIKUNTASALI. LAVA / YLEISÖ

Paula on poistumassa paikalta, kunnes kuulee rock-musiikin. Niko ja Pulla esittävät heidän yhdessä harjoittelemaansa kappaletta. Niko laulaa hänen kokeuksistaan ja tunteistaan Paulaa kohtaan. Yleisö buuaa. Niko tunnustaa tunteensa Paulaa kohtaan. Paula sanoo olevansa tietoinen asiasta. Bändi soittaa kappaleen loppuun koko kokoonpanolla.